

นายทหารเรือ และการคิดสร้างสรรค์ (ตอนที่ ๑)

พลเรือเอก โทมัส กมลนาวิน

กล่าวนำ

หลังจากที่ผู้เขียนได้เกษียณอายุราชการ ทางกองทัพเรือก็ได้แต่งตั้งให้ผู้เขียนเป็นที่ปรึกษากองทัพเรือเป็นกรณีพิเศษ และต่อมาได้แต่งตั้งให้ผู้เขียนเป็นประธานกรรมการที่ปรึกษากองทัพเรือด้านการศึกษาปีญหาระดับยุทธศาสตร์และนโยบายของกองทัพเรือ และเมื่อเร็วๆ นี้กองทัพเรือก็ได้แต่งตั้งให้ผู้เขียนเป็นที่ปรึกษากองทัพเรือกลุ่มงานทั่วไปเฉพาะกรณี ผู้เขียนรู้สึกเป็นเกียรติและพยายามที่จะทำงานรับใช้กองทัพเรือเท่าที่สามารถจะทำได้

สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนพอจะทำได้คือถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานของผู้เขียนเมื่อนายทหารเรือรุ่นน้องและรุ่นลูกหลานอาจจะพิจารณานำไปใช้ ซึ่งเรื่องหนึ่งของผู้เขียนเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนในการทำราชการคือ วิธีคิดทางทหาร วิธีแก้ปัญหามทางทหาร วิธีประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา วิธีตกลงใจทางทหาร และวิธีคิดสร้างสรรค์ทางทหาร

นับตั้งแต่ผู้เขียนเข้าเรียนในโรงเรียน

เตรียมนายเรือและโรงเรียนนายเรือ ผู้เขียนนึกว่าคงจะได้รับการสอนเรื่องการคิดทางทหารและการบังคับบัญชาทางทหาร แต่ปรากฏว่าในสมัยนั้นไม่มีการสอนแต่ให้ปฏิบัติแทน ซึ่งนักเรียนรวมทั้งผู้เขียนก็ต้องใช้วิธีสังเกตจากการปฏิบัติของนักเรียนอาวุโสและจากนายทหารเรือ รวมทั้งวิธีการลองถูกลองผิด ซึ่งก็นับว่าได้รับความรู้และมีทักษะพอที่จะทำราชการได้

ผู้เขียนได้ทราบวิธีคิดทางทหารนี้

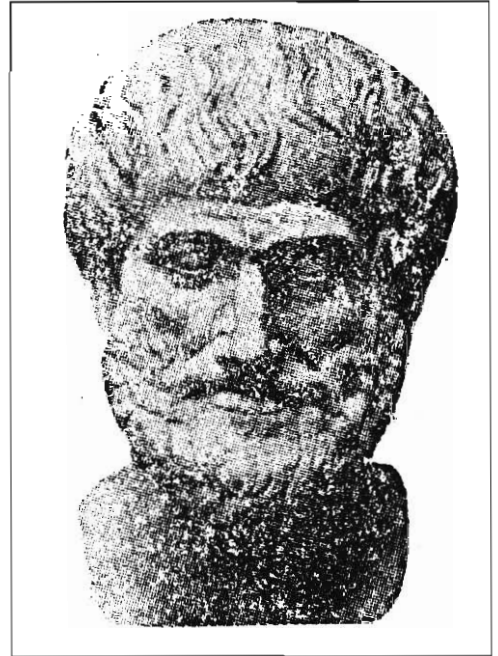

จะมีการสอนกันในโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือซึ่งเป็นผลผลิตนายทหารเรือ“หัวเสธ”ผู้เขียนจึงรออนจนได้เป็นนาวาตรีจึงได้เข้าเรียนในโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ

วิชาเรื่อง วิธีคิดทางทหารเรือ วิธีแก้ปัญหาทหารเรือ วิธีประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชาและวิธีตกลงใจทางทหารเรือ โรงเรียนจัดสอนในวิชาการวางแผนทางทหารเรือ ซึ่งกล่าวถึงวิธีการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชาและวิธีวางแผน ตำราที่ใช้สอนเป็นวิธีการวางแผนตามหลักนิยมของกองทัพเรือสหรัฐซึ่งสมัยนั้นเราเอามาเป็นแบบอย่างเพราะเราได้รับการช่วยเหลือทางทหารจากสหรัฐ

ในเอกสารหลักนิยมการวางแผนของกองทัพเรือสหรัฐ ได้เน้นถึงวิธีการคิดเชิงเหตุผล และเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิธีใช้ตรรกะ ซึ่งเป็นไปตามคำสอนของปรัชญาเมธีตะวันตก เช่น ARISTOTLE ผู้คิดตรรกวิทยา FRANCIS BACON ผู้นำสำนักประจักษ์นิยม และ RENE DESCARTES ผู้นำสำนักเหตุผลนิยม ส่วนวิธีการที่ไม่ใช้ตรรกะ หรือที่มักเรียกว่า วิธีสหัชญาณ ได้กล่าวไว้น้อยมาก เช่น กล่าวว่ให้ใช้การคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ แต่ไม่ได้กล่าวว่าการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ คืออะไร และคิดได้อย่างไร

เมื่อผู้เขียนเป็นผู้บังคับการเรือก็ไม่ได้สนใจวิธีคิดทางทหารมากนักเพราะในฐานะ

อะริสโตเติล (ARISTOTLE) นักปราชญ์ชาวกรีก ในยุคก่อนคริสตกาล ผู้คิดค้นศาสตร์และการสอนในวิชาปรัชญา ตรรกวิทยา วิทยาศาสตร์และธรรมชาติวิทยา

ผู้ปฏิบัติก็ต้องทำตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาและตามหลักนิยมของกองทัพเรือ ต่อมาเมื่อเข้าทำงานในกรมยุทธการทหารเรือ โดยต้องเป็นผู้ทำข้อพิจารณาของฝ่ายอำนวยการและร่วมในการร่างแผนต่างๆ ของกองทัพเรือผู้เขียนจึงรู้สึกว่ ความรู้เรื่องการคิดทางทหารเรือ และการแก้ปัญหาทางทหารเรือที่ได้จากโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือยังไม่พอเพียง จึงเริ่มค้นคว้าเรื่องดังกล่าวรวมทั้งเรื่องการคิดสร้างสรรค์ทางทหาร

ผู้เขียนได้เริ่มค้นคว้าจากวิชาปรัชญา สาขาญาณวิทยา จิตวิทยาสาขาความคิด วิชาบริหารในเรื่องการตกลงใจ และ ที่ได้ประโยชน์มากที่สุดจากประวัติการยุทธ์

ทางเรือ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีคิดของแม่ทัพ
นายกอง ประวัติการยุทธทางเรือนี้ในสมัยที่
ผู้เขียนเรียนอยู่ที่โรงเรียนนายเรือ ได้มีการ
เรียนวิชาประวัติการยุทธทางเรือมาก แต่
เป็นที่น่าเสียดายว่าปัจจุบันนี้ได้มีการเรียน
น้อยลงเพราะมีวิชาอื่นมาแทรก

วิชาประวัติการยุทธทางเรือนี้นำมา
ใช้ได้หลายประการ เช่น เพื่อหาหลักการ
ดังตัวอย่างที่ นาวาเอก MAHAN แห่ง
กองทัพเรือสหรัฐฯได้ใช้ประวัติการยุทธทาง
เรือในการคิดทฤษฎีสุมุททานุภาพ หรืออีก
อย่างหนึ่งเพื่อหาบทเรียน ดังตัวอย่างที่

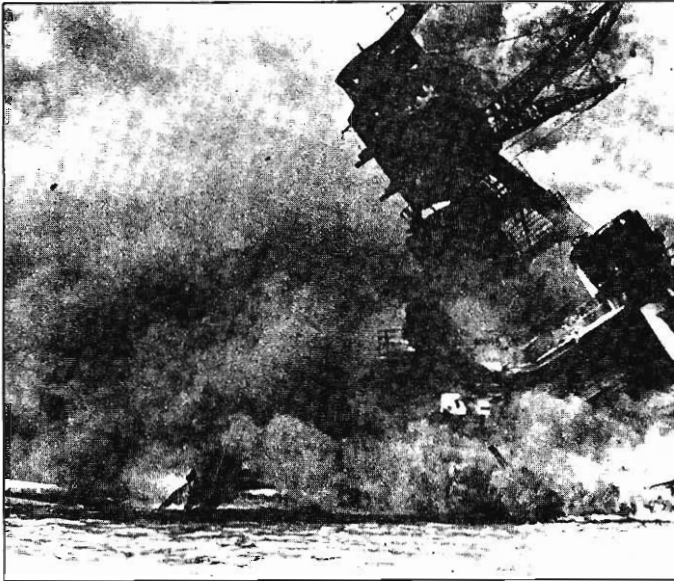

นาวาเอก มาฮาน แห่งสหรัฐนาวิ ผู้คิดค้น
บัญญัติทฤษฎีสุมุททานุภาพ จากการศึกษาประวัติ
การยุทธทางเรือในอดีต

กองทัพเรือสหรัฐฯไม่ได้นำบทเรียน
ประวัติการปฏิบัติการของกองทัพเรือญี่ปุ่น
ต่อฐานทัพเรือ ปอร์ต อาเธอร์ ของรัสเซียใน
สงครามญี่ปุ่น - รัสเซีย และ ประวัติการ
ปฏิบัติการของกองทัพเรืออังกฤษต่อฐานทัพ
เรือ TORANTO ของอิตาลีในสงครามโลก
ครั้งที่ ๒ มาใช้คิดในการป้องกันฐานทัพเรือ
PEARL HARBOR ตอนต้นสงคราม
มหาสมุทรแปซิฟิก จึงเกิดความเสียหายที่ไม่
ควรเกิด

ในบทความนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึง
เฉพาะเรื่องการคิดสร้างสรรค์เพราะเกรงว่า
เรื่องจะยาวหลายหน้า และจะใช้เรื่องใน
ประวัติการยุทธของต่างประเทศมาเป็น
ตัวอย่างเพราะผู้เขียนได้รับการสอนมาใน
เรื่องนี้และก็ไม่มีเอกสารประวัติการยุทธของ
ไทยมาใช้อ้างอิงได้ ถ้าหากผู้ใดมีตัวอย่าง
จากประวัติการยุทธของไทยก็ขอรับทราบด้วย
ส่วนเรื่องการคิดทางทหาร และ การคิดแก้
ปัญหาทางทหาร ผู้เขียนจะเขียนในโอกาส
ต่อไป

เรื่องที่เขียนนี้ได้มาจากประสบการณ์
ของผู้เขียนและประสบการณ์ของผู้อื่นเท่าที่
จะรวบรวมได้จากข้อเขียนและคำบอกเล่า
ของท่านเหล่านั้น ผู้เขียนไม่ได้ส่งคำถามไป
สอบถามข้อคิดเห็นของผู้มีประสบการณ์ใน
เรื่องนี้ตามหลักวิชาการ เพราะเกรงว่าจะ
เป็นการรบกวนผู้อื่น การคิดสร้างสรรค์มี
หลักการเบื้องต้นอยู่ว่า ในโลกนี้ไม่มีคำตอบ

ความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของนาวิกศาสตร์ จากการถูกกองเรือญี่ปุ่นโจมตีแบบสายฟ้าแลบที่อ่าวเพิร์ล ผลจากความประมาท ไม่น่าบทเรียนจากประวัติศาสตร์ปฏิบัติการทางเรือในอดีตมาวิเคราะห์ และเตรียมการป้องกันล่วงหน้า

ที่ต้องตอบเดียว ดังนั้นหากท่านผู้อ่านผู้ใดมีคำตอบอื่นที่ถูกต้อง ก็จะเป็นวิทยาทาน หากได้เสนอคำตอบนั้นทางผู้พิมพ์บทความนี้

การคิดสร้างสรรค์

ในการหาหนทางปฏิบัติที่แรกเราก็จะค้นหาจากความคิดที่ตัวมีอยู่และที่หาได้เพิ่มเติมจากเอกสารต่างๆ เช่น บทเรียนจากประวัติศาสตร์ ตำรา และหลักนิยม เป็นต้น คำตอบที่ได้อาจจะไม่เหมาะสมเป็นไปได้ หรือยอมรับได้ นอกจากนั้นคำตอบดังกล่าวย่อมจะรู้ทั่วกัน รวมทั้งฝ่ายข้าศึกด้วย ข้าศึกจึงอาจเตรียมหนทางแก้ไว้แล้ว หรือข้าศึกสร้างปัญหาให้เรา ซึ่งคำตอบยังไม่มีในความคิดของเราและของกองทัพเรือ

เช่น การใช้ยุทธศาสตร์ใหม่ การใช้ยุทธการใหม่ การใช้ยุทธวิธีใหม่ และการใช้อาวุธยุทธโปกรณ์ใหม่ เป็นต้น เราก็ต้องหาความคิดใหม่มาแก้ โดยการคิดสร้างสรรค์ ฝ่ายที่คิดวิธีทำสงครามแบบใหม่ซึ่งอีกฝ่ายไม่คาดคิด ไม่ได้เตรียมการไว้ และคิดแก้ไขไม่ทันก็ยอมเป็นฝ่ายชนะ เช่น กองทัพเวียดนาม ชนะกองทัพฝรั่งเศส และต่อมาชนะกองทัพสหรัฐฯ ในสงครามเวียดนาม การคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนายทหารเรือ

การคิดสร้างสรรค์คืออะไร คิดได้อย่างไร บทความนี้จะพยายามให้คำตอบ

นักวิชาการต่างๆ มักให้ความหมายของ “การคิดสร้างสรรค์” ต่างๆ กัน การคิดสร้างสรรค์นี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า CREATIVITY ใน WEBSTER'S NINTH NEW COLLEGIATE DICTIONARY ให้ความหมายของคำ CREATIVITY ว่า THE ABILITY TO CREATE ส่วนคำ CREATE ให้ความหมายว่า TO MAKE OR BRING INTO EXISTENCE SOMETHING NEW ผู้เขียนเห็นว่าการที่ถ่ายทอดคือ “ทำให้เกิดความคิดใหม่สำหรับเราขึ้น” เนื่องจากคนเราไม่ใช่พระเจ้าที่จะสร้างของใหม่จากไม่มีอะไรเลยได้

ดังนั้นเป็นธรรมดาที่คนเราจะคิดของใหม่ จากความคิดที่มีอยู่แล้วในโลกนี้เท่านั้น โดยรวมความคิดที่มีอยู่แล้วเข้าด้วยกันให้เป็นความคิดใหม่ หรือมองความคิดที่มีอยู่แล้ว ในมุมมองใหม่เป็นความคิดใหม่ ผู้ที่มีการคิดสร้างสรรค์มักจะเห็นความสัมพันธ์ของความคิดต่างๆ ที่ผู้อื่นยังไม่ได้คิด

การคิดสร้างสรรค์โดยการมองอีกมุมมองหนึ่งก็มีตัวอย่างของ ALEXANDER มหาราชเมื่ออเล็กซานเดอร์รวบรวมกรีกได้แล้ว เขาก็จะบุกเปอร์เซียเพื่อแก้แค้นและทำลายศัตรูที่เป็นภัยคุกคามกรีก เขาจะต้องทำลายกองทัพเรือของเปอร์เซียในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนก่อนเพราะจะอยู่ข้างหลังกองทัพบกของเขา อเล็กซานเดอร์ไม่ถนัดใน

พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช กษัตริย์แห่งมาซิโดเนียในยุค ๓๕๐ ปี ก่อนคริสตกาล นักรบทางบกผู้ยิ่งใหญ่ สามารถโจมตีและยึดครองดินแดนบริเวณยุโรปตอนใต้และเอเชีย นับจากประเทศกรีกจนถึงอินเดีย เป็นมหาราชพระองค์แรกของโลก

การยุทธ์ทางเรือ เขาจึงต้องใช้การคิดสร้างสรรค์ว่าจะทำลายกำลังทางเรือของเปอร์เซียได้อย่างไรโดยไม่ต้องทำการยุทธ์ทางเรือ เขาได้มองปัญหาอีกมุมมองหนึ่ง เขารู้ว่ากำลังทางเรือต้องอาศัยฐานทัพและท่าเรือซึ่งอยู่บนบก เขาจึงให้ทหารเรือรบบนบกแทน เขาทำการยุทธ์ทางบกยึดฐานทัพเรือและท่าเรือรวมทั้งแผ่นดินตลอดชายฝั่งเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออกจนถึงอียิปต์ กองทัพเรือเปอร์เซียจึงหมดสภาพไป ทำให้อเล็กซานเดอร์ได้การครองทะเลตะวันออกของเมดิเตอร์เรเนียนซึ่งเป็นแนวหลังของกองทัพของเขาโดยปริยาย

จินตนาการ

สำหรับจินตนาการนั้น เอกสารหลักนิยมและคำสอนต่างๆ ของกองทัพเรือมักกล่าวว่า ให้นายทหารเรือมีจินตนาการ และให้นายทหารเรือใช้จินตนาการ ในส่วนนี้ผู้เขียนจะพยายามหาคำตอบของคำถามว่า จินตนาการคืออะไร เกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์แค่ไหน เราจะมีจินตนาการได้อย่างไร และเราจะใช้จินตนาการได้อย่างไร

คำจำกัดความของคำว่าจินตนาการก็เหมือนกับคำจำกัดความของเรื่องต่างๆ ที่นักวิชาการทั่วไปเขียน คือ ต่างคนต่างให้คำจำกัดความของตน เช่น นักวิชาการไทยหลายคนได้ให้คำจำกัดความไว้ต่างๆ เช่น

จินตนาการ เป็นความคิดคำนึง คือ

อาการที่จิตคิดเห็นสิ่งซึ่งอยู่นอกสัมผัส

จินตนาการ คือ กระบวนการที่ทำให้สิ่งที่มีได้อยู่ในสนามเพนทาการ (SENSATION) มาปรากฏขึ้นใน พินาน (CONSCIOUS)

ผู้เขียนได้เปิดพจนานุกรมดู มีเขียนไว้ดังนี้

จินตนาการ การสร้างภาพขึ้นในจิตใจ และเมื่อได้เปิด WEBSTER'S NINTH NEW COLLEGIATE DICTIONARY ดูก็ได้ความหมายว่า

IMAGINATION THE ACT OR POWER OF FORMING A MENTAL IMAGE OF SOMETHING NOT PRESENT TO THE SENSES OR NEVER BEFORE WHOLLY PERCEIVED IN REALITY

คนเราสร้างภาพขึ้นในจิตใจได้อย่างไร คนเราไม่สามารถสร้างภาพขึ้นมาจากความว่างเปล่าได้ การสร้างภาพขึ้นในจิตใจจึงต้องเอาภาพที่มีอยู่แล้วในจิตใจมาปรากฏขึ้นอีกในจิตใจ เช่น สร้างภาพในอดีตที่สนุกสนาน เมื่อครั้งเป็นนักเรียนนายเรือชั้น ๑ เป็นต้น หรือ จิตแยกส่วนต่างๆ ของภาพหนึ่ง ผสมกับส่วนต่างๆ ของอีกภาพหนึ่ง เป็นภาพใหม่ซึ่งไม่มีจริง เพราะยังไม่เคยสัมผัสเห็นภาพนั้นมาก่อน เช่น เอาภาพส่วนบนของผู้หญิงผสมกับภาพส่วนล่างของปลาเป็นภาพนางเงือก เป็นต้น อาจเรียกวิธีสร้างภาพ

แบบนี้ว่าวิเคราะห์และสังเคราะห์ ซึ่งมีส่วนช่วยในการคิดสร้างสรรค์ หรือนำภาพและเหตุการณ์ที่สร้างใหม่มาปะติดปะต่อกันเป็นเรื่องในเทพนิยายในวรรณคดี เป็นต้น นอกจากนั้นการสร้างภาพก็เกิดขึ้นในจิตใจจากคำบอกเล่าหรือข้อเขียนของคนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้เล่าเรื่อง หรือผู้แต่งเรื่องใช้ภาษาที่ทำให้เกิดภาพได้ง่าย เช่น เมื่ออ่านวรรณคดี เป็นต้น การอ่านเรื่องในประวัติการยุทธ์ทางเรือ หรืออ่านรายงานการปฏิบัติการให้เข้าใจก็จะต้องใช้จินตนาการสร้างภาพการยุทธ์หรือการปฏิบัติการขึ้นในจิตใจ

เมื่อเราไม่ได้ใช้จินตนาการ ภาพที่เห็นในจิตใจจะต้องเป็นภาพที่มีจริงที่สัมผัสได้ในปัจจุบัน เช่น ภาพบ้านของเราเมื่อสร้างเสร็จแล้ว แต่เมื่อบ้านยังไม่ได้สร้างขึ้นในที่ของเรา เราก็ต้องใช้จินตนาการเพื่อจะเห็นภาพบ้านของเราที่จะสร้างขึ้น เป็นการสร้างภาพอนาคต การสร้างภาพอนาคตมีความจำเป็นสำหรับการทำงาน ของนายทหารเรือ การวางแผนก็คือการสร้างภาพอนาคตนั่นเอง นายทหารเรือที่สร้างฉากอนาคตเพื่อประเมินยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือสำหรับปี พ.ศ.๒๕๕๕ ก็ต้องใช้จินตนาการ

การสร้างภาพอนาคตที่นายทหารเรือทุกคนเคยสร้าง โดยเฉพาะเมื่อเพิ่งเป็นนายทหารเรือ คือ ความไม่ฝัน ผู้เขียนคิดว่า

นายทหารเรือทุกคนคงจะได้จินตนาการ
อนาคตของตนเช่น ใฝ่ฝันที่จะเป็นนายพลเรือ
ความฝันดังกล่าวนี้เป็นความฝันที่ช่วยจูงใจ
ให้นายทหารเรือพยายามทำงานให้ตนได้
บรรลุความใฝ่ฝัน แต่ถ้าฝันเพียงเกินไป
หรือฝันกลางวันมากเกินไป ก็อาจจะทำให้
นายทหารเรือผู้นั้นเสียอนาคตก็ได้

นอกจากจินตนาการที่เป็นประโยชน์
ดังกล่าวข้างต้นก็มีจินตนาการที่เป็นโทษเช่น
จินตนาการฟุ้งซ่าน จินตนาการสมบัติบ้า
เป็นต้น หรืออาจเกิดจากการดื่มเหล้ามากเกินไป
หรือกินยาเกี่ยวกับประสาท จินตนาการ
ดังกล่าวนี้โดยมากจะอยู่นอกการควบคุมของ
เรา ดังเช่นการฝันร้าย ดังนั้นนายทหารเรือ
จะต้องรู้จักควบคุมจินตนาการของตน ฝ่าย
ตรงกันข้ามจะให้การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อ
ทำให้เราจินตนาการในทางที่นำกลัวเป็นผล
ให้เราเสียขวัญได้

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า จินตนาการนั้น
ครอบคลุมหลายเรื่อง นับตั้งแต่
จินตนาการเรื่องประสบการณ์เก่า
จินตนาการเรื่องที่ครูสอน
จินตนาการเรื่องที่คิดขึ้นใหม่
จินตนาการเรื่องในอนาคต
จนกระทั่งจินตนาการเรื่องที่ไม่มี
ในความเป็นจริง ซึ่งมีที่เป็น
ประโยชน์ และมีที่เป็นโทษ
จินตนาการที่มักกล่าวในเรื่อง
การแก้ปัญหาทางการทหารคงจะ

หมายถึง จินตนาการสร้างสรรค์

เราจะมีความสามารถในจินตนาการ
มากน้อยเพียงไรอยู่ที่เราขัดขวางจินตนาการ
ด้วยการใช้เหตุผลมากเกินไปหรือไม่ ดังที่
พูดว่า ใช้สมองซีกซ้ายซ่มสมองซีกขวา
เป็นที่รู้กันทั่วไปว่า เด็กมีจินตนาการมาก
แต่พอเข้าเรียนในโรงเรียนแล้วจินตนาการก็
ลดลงหรือหายไปหมด เพราะการศึกษา
สนับสนุนการใช้เหตุผล และขัดขวางการใช้
จินตนาการ ที่เรียกว่าให้ใช้การคิดเชิง
วิทยาศาสตร์ แต่ไม่มีสอนให้คิดเชิงศิลป์

สงครามทางเรือเราให้คำจำกัดความ
ว่า เป็นทั้งศิลป์ และศาสตร์ แต่ในการสอน
และการปฏิบัติเรามักเน้นศาสตร์มากกว่าศิลป์
ผู้เขียนคิดว่าเราอาจวิจัยและสอน ทฤษฎี กฎ
และหลักการเกี่ยวกับสงครามทางเรือได้เช่น
หลักการสงคราม แต่เมื่อจะนำไปปฏิบัติก็จะ
ขึ้นอยู่กับ การตีความ ความคิดส่วนตัว และ
คุณลักษณะของแม่ทัพนายกอง ไม่มีคำตอบ

ซุนซู่ (Sun Tzu) แม่ทัพจีนผู้ปราดเปรื่อง เกิดในสมัยพุทธกาล
ได้รับการยอมรับและยกย่องจากนักการทหารทั่วโลก ว่าเป็นจ้าวแห่งศิลปะใน
การทำสงคราม เขียนตำราพิชัยสงคราม ๑๓ บท บันทึกลงในซีกไม้ไผ่
เป็นหลักการอมตะที่ยังทันสมัยในปัจจุบัน

ถูกต้องคำตอบเดียว ชุนชู นักการทหารจีน สมัยพุทธกาลเน้นศิลปะของการสงครามมากกว่าศาสตร์ของการสงคราม เขาได้กล่าวไว้ในหนังสือพิชัยสงคราม บทที่ ๕ ว่า “อันสรรพเสียงนั้นถึงจะมีอยู่ ๕ แต่จะเปลี่ยนแปลงเป็นสรรพเสียงอีกมากมายหลายเสียงจนฟังไม่รู้จบ อันแม่สีนั้นถึงแม้จะมีอยู่เพียง ๕ แต่เมื่อมันคลุกเคล้าผสมกันแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีนานาชนิดหาที่สิ้นสุดมิได้ อันรสชาตินั้นถึงแม้จะมีเพียง ๕ แต่เมื่อมันคลุกเคล้าผสมกันจะเปลี่ยนแปลงเป็นหลากรสจนเราชิมไม่รู้หมด ทำนองเดียวกันอันลักษณะสี่ประยุทธ์นั้น ถึงแม้จะมีเพียงการรบประจัญหน้าและเกือกลงด้วยกลยุทธ์อันลึกลับซับซ้อน เป็นแผนซ้อนแผน ๒ ลักษณะเท่านั้นก็ตาม แต่มันจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันเป็นสายระโยงคอยช่วยเกือกลงแก่กันและกันจนหาที่สิ้นสุดมิได้ และใครเล่าจะหาเงื่อนงำและหาที่สิ้นสุดของมันได้”

ผู้เขียนเห็นว่า การทำสงครามทางเรือต้องใช้ทั้งศิลปะและศาสตร์ เมื่อเป็นนายทหารเรือผู้น้อยมักเน้นศาสตร์ เช่น เมื่อเป็นต้นปืน แต่เมื่อเป็นนายทหารผู้ใหญ่มักจะเน้นศิลปะ เช่น แม่ทัพเรือบัญชาการยุทธที่ JUTLAND เป็นต้น

อีกประการหนึ่ง การจะมี ในอดีตที่มีกำลังทางเรือเข้าร่วมมากที่สุด

จินตนาการได้ก็อยู่ที่การปฏิบัติในเรื่องที่ต้องใช้จินตนาการ การพัฒนาและการฝึกใช้จินตนาการ ก็มีวิธีการให้อ่านหนังสือ เช่นวรรณคดี ประวัติการยุทธ์ทางเรือ ชีวประวัติแม่ทัพนายกองที่มีชื่อเสียง เป็นต้น การให้ฟังวิทยุเล่าเรื่องจะส่งเสริมให้เกิดจินตนาการมากกว่าการดูโทรทัศน์ หรือวิดีโอ เพราะผู้ฟังจะต้องใช้จินตนาการมากกว่า การให้นายทหารผู้น้อยมีความริเริ่มก็จะบังคับให้นายทหารผู้น้อยนั้นต้องใช้จินตนาการในการวางแผนงานของตน ผู้เขียนเข้าใจว่าทางโรงเรียนนายเรือได้ฝึกให้ผู้เขียนใช้จินตนาการมากโดยบังเอิญ เพราะในสมัยที่ผู้เขียนเรียนที่โรงเรียนเตรียมนายเรือ และโรงเรียนนายเรือนั้นเป็นสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ โรงเรียนเพิงย้ายหนีภัยสงครามไปอยู่ในสถานีทหารเรือสัตหีบ มีแต่เรือหลังคาจาก ในการเรียนไม่มีเครื่องช่วยการสอนเลย เว้นแต่กระดานดำและชอล์ก กับโน้ตของครู ผู้เขียนจำได้ว่า ในการเรียนวิทยาศาสตร์ไม่มีห้องทดลอง ดังนั้นเพื่อที่จะ

การยุทธ์ที่จัดแลนดในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ ยุทธนาวีครั้งยิ่งใหญ่

ให้เข้าใจเรื่องที่เรียน เช่น ฟิสิกส์ และเคมี จะต้องใช้จินตนาการอย่างเต็มที่ทีเดียว วิชาอื่นก็ทำนองเดียวกัน จึงเป็นการฝึกการใช้จินตนาการให้ผู้เขียนโดยปริยาย

จินตนาการก็เหมือนกับทักษะอื่นๆ ยิ่งใช้ก็ยิ่งชำนาญขึ้น ในการปฏิบัติราชการ นายทหารเรือต้องใช้จินตนาการอยู่เสมอ เป็นนักเรียนต้องใช้จินตนาการเพื่อให้เข้าใจคำสอน เป็นครูต้องใช้จินตนาการเพื่อสอนให้นักเรียนเข้าใจ เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาต้องใช้จินตนาการเพื่อให้เข้าใจแผนและคำสั่งของผู้บังคับบัญชา เป็นผู้บังคับบัญชาจะต้องใช้จินตนาการเพื่อวางแผน ออกคำสั่ง และชี้แจงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจ ในบทความนี้จะเน้นถึงจินตนาการสร้างสรรค์ มีผู้แนะนำว่า ถ้าเราคิดแก้ปัญหาไม่ออกก็ให้จินตนาการว่าถ้าตัวเราเป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์เราจะแก้ปัญหาได้อย่างไร เช่น ในการแก้ปัญหาการยุทธ์หนึ่งเราอาจจะจินตนาการว่าถ้าเราเป็นพระเจ้าตากสินแล้ว เราจะแก้ปัญหาได้อย่างไร แต่ในทางไม่ดีเราจินตนาการว่าเราเป็นพระเจ้าตากสินเลย คนอื่นก็อาจคิดว่าเราเป็นบ้าแล้วก็ได้ จินตนาการเป็นหนทางไปสู่ที่หมาย ไม่ใช่เป็นที่หมาย คือเราควรใช้จินตนาการเพื่อการสร้างสรรค์ อย่าใช้จินตนาการเพื่อหนีจากความเป็นจริงของโลกที่ตนไม่สมหวัง

ความจำเป็นที่นายทหารเรือต้องรู้เรื่อง การคิดสร้างสรรค์

ในตอนต้นสงครามเกาหลี กองทัพอากาศสหรัฐฯ ได้ว่าจ้างให้นายTORRANCE ซึ่งเพิ่งสำเร็จการศึกษาวิชาจิตวิทยาให้วางโครงการฝึกอบรมนักบินให้สามารถอยู่รอดได้ในทุกลักษณะอากาศและลักษณะภูมิประเทศ ทั้งบนบกและในน้ำ เมื่อเครื่องบินตก เขาได้ทบทวนเอกสารและศึกษาวิธีการฝึกอบรมต่างๆ รวมทั้งได้สัมภาษณ์ผู้ที่รอดมาได้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลายร้อยคน เขาได้พบกับความประหลาดใจอย่างยิ่งว่า เป็นที่พิศุจน์อย่างชัดเจนว่าสิ่งที่วิฤติที่สุดในการอยู่รอดกลับไม่มีโครงการใดมีการฝึกอบรมให้ คือ การคิดสร้างสรรค์ เขาพบว่า ถึงแม้ว่าทหารจะได้รับการฝึกอบรมมากเพียงไร เมื่อเผชิญหน้ากับของจริง ทหารจะต้องจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดอยู่เสมอ

ดังตัวอย่างในสงครามโลกครั้งที่ ๑ นาวาโท NASMITH ผู้บังคับการเรือดำน้ำอังกฤษ E II ที่ปฏิบัติการณ์อยู่ในน่านน้ำ HELIGOLAND วันหนึ่งเครื่องบินอังกฤษ ๓ ลำ ซึ่งกลับจากโจมตีฐานทัพเรือเยอรมัน น้ำมันหมดต้องลงในทะเล ตอนที่เรือ E II กำลังเก็บนักบินอังกฤษที่ตกน้ำทั้ง ๓ คน ก็มีเรือเหาะเยอรมันบินเข้ามา ผู้บังคับการเรือดำน้ำคิดว่าถ้าดำหนีนักบินอังกฤษ ๓ คน คงถูกจับแน่ ผู้บังคับการเรือดำน้ำ E II

จึงต้องใช้สหุณาการคิดสร้างสรรค์อย่าง
ทันควัน ถอดหมวกเก็บโบกให้แก่พลประจำ
เรือเหาะเยอรมัน ผู้บังคับการเรือเหาะนึกว่า
เป็นเรือดำน้ำเยอรมันกำลังจับนักบินอังกฤษ
จึงบินเลยไป แต่ตอนหลังคงนึกสงสัยจึงบิน
วกกลับมาใหม่ แต่เรือดำน้ำอังกฤษได้เก็บ
นักบินแล้ว และดำลงในน้ำพอดีที่เรือเหาะ
ปล่อยลูกระเบิดจึงรอดตัวไป

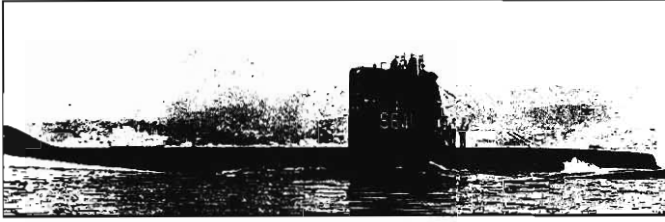
สำหรับตัวอย่างระดับแม่ทัพเรือ
ขอยกเรื่องของ LORD TORRINGTON
แม่ทัพเรืออังกฤษ ในสงครามสันนิบาต
เอาก์สบูร์ก เขาได้รับคำสั่งให้ป้องกันมิให้
ฝรั่งเศสยกพลขึ้นบกที่ฝั่งอังกฤษ ทัพเรือของ
เขามีกำลังน้อยกว่าทัพเรือฝรั่งเศส เพราะ

ลอร์ด ทอร์ริงตัน แม่ทัพเรืออังกฤษผู้ใช้
ความคิดสร้างสรรค์ทฤษฎี “กองเรือคองซีพ” ซึ่งยังคง
เป็นทางเลือกหนึ่งของประเทศต่อยกกำลังทางเรือ
ทั้งหลายในปัจจุบัน

กำลังทางเรือของเขาส่วนหนึ่งได้ไปปฏิบัติ
การที่อื่น เขาจึงต้องใช้การคิดสร้างสรรค์หา
ทางรอดโดยคิยุทศาสตร์ใหม่ เขาได้นำ
ทัพเรือแล่นไปเพื่อจอดที่ฐานทัพเรือ GUN
FLEET แถวปากแม่น้ำเทมส์ แต่ได้เกิดการ
ยุทธ์กับทัพเรือฝรั่งเศสที่ BEACHY HEAD
เขาได้เสียเรือไปหลายลำ อย่างไรก็ตามเขา
ก็สามารถนำทัพเรือของเขาไปจอดในแม่น้ำ
เทมส์ได้ ลอร์ด ทอร์ริงตันถูกถอดและขึ้น
ศาลทหาร แต่ในการให้การต่อศาลเขาได้อธิบาย
ยุทธศาสตร์ใหม่ที่เขาคิดขึ้น เขากล่าว
เกี่ยวกับคำสั่งที่เขาได้รับให้ป้องกันการ
ยกพลขึ้นบกที่ฝั่งอังกฤษว่า “WHILST WE
HAVE FLEET-IN-BEING THEY
WOULD NOT DARE MAKE AN
ATTEMPT” ในที่สุดศาลทหารตัดสิน
ปล่อยและยกฟ้องหมดทุกข้อหา หลัก
ยุทธศาสตร์ทางเรือที่ลอร์ด ทอร์ริงตันคิด
และศัพท์ที่เขาตั้งขึ้นคือ FLEET-IN-
BEING ก็ได้ใช้กันตลอดมาตราบเท่าทุกวัน
นี้ ศัพท์ไทยใช้ว่า “กองเรือคองซีพ” ถ้าลอร์ด
ทอร์ริงตันไม่ได้ใช้การคิดสร้างสรรค์คิด
ยุทธศาสตร์กองเรือคองซีพได้ทันกาลแล้ว
ฝรั่งเศสอาจยกพลขึ้นบกที่ฝั่งอังกฤษได้ และ
เขาก็คงถูกลงโทษแขวนคอเป็นแน่

บรรพบุรุษของเรานับตั้งแต่สมัยที่อยู่
ในถ้าจำเป็นที่ต้องใช้การคิดสร้างสรรค์คิด
วิธีการและประดิษฐ์อาวุธต่างๆ เพื่อการ
ป้องกันตัวและการอยู่รอดของตน เราจึงอยู่

เรือดำน้ำ มิติหนึ่งของกองเรือคองซีฟ

มาได้ถึงทุกวันนี้

ทฤษฎีการคิดสร้างสรรค์

ตั้งแต่โบราณกาลแล้วคนเรามีความพิศวงว่าเราคิดของใหม่ได้อย่างไร ได้มีคนหลายคนได้ให้คำอธิบาย หรือ ทฤษฎีหลายทฤษฎี มีทฤษฎีที่น่าสนใจอยู่ ๒ ทฤษฎี คือ ทฤษฎีจิตสำนึกและจิตไร้สำนึก กับ ทฤษฎีสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา

ทฤษฎีจิตนี้มีมานานแล้ว มีการอ้างว่าได้มีการกล่าวถึงจิตในคัมภีร์รูปนิษัท สมัย ๑๐๐ ปีก่อนพุทธกาล จิตสำนึกไม่สามารถคิดของใหม่ได้ การคิดของใหม่ทำที่จิตไร้สำนึกแล้วส่งให้จิตสำนึก ซึ่งจิตสำนึกก็จะตรวจสอบแล้วนำไปใช้เป็นคำตอบแก้ปัญหา การทำงานของจิตไร้สำนึกทำงานอย่างไร บางทีก็ช้าเป็นปี คนเราได้พยายามค้นคว้าหาคำอธิบายว่าจิตไร้สำนึกทำงานอย่างไร โดยเฉพาะปัจจุบันนี้นักคอมพิวเตอร์ต้องการจะนำวิธีคิดของจิตคนไปใช้ในคอมพิวเตอร์ให้คอมพิวเตอร์คิดได้อย่างคน แต่จนถึงบัดนี้ยังไม่ได้รับความสำเร็จ ผู้เขียนเห็นว่าคงเป็นไปได้ที่จิตสำนึกจะเข้าใจการทำงานของจิตไร้สำนึก เพราะตามความ

หมายเราจะไร้สำนึก คือไม่สามารถสำนึก การทำงานของจิตไร้สำนึกคงเพียงนำผลการทำงานของจิตไร้สำนึก เช่น การฝัน มาวิเคราะห์เท่านั้น การที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ริยสัง ๔ ก็

อธิบายได้ด้วยทฤษฎีนี้ ซึ่งเรียกกันว่าวิธีสัญญาณ อารยธรรมตะวันตกมักจะมี ความโน้มเอียงที่จะใช้สัญญาณมากกว่าใช้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นความโน้มเอียงของอารยธรรมตะวันตก เพราะมีปรัชญาคนละปรัชญา

ทฤษฎีสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวานี้เป็นทฤษฎีใหม่เกิดเมื่อ ๓๐ กว่าปีนี่เอง ตามทฤษฎีนี้สมองของคนเราเป็นที่ใช้คิด สมองนี้แยกออกเป็น ๒ ซีก สมองซีกซ้ายทำงานคิดเชิงเหตุผลและเชิงตรรกะ ส่วนสมองซีกขวาทำงานคิดเชิงสัญญาณและเชิงสร้างสรรค์ ในการศึกษาเล่าเรียนของเราทางโรงเรียนมักเน้นความคิดเชิงเหตุผลและเชิงตรรกะ เช่น การแก้ปัญหาทางทหารและการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา ทำให้เราเกิดความถนัดในการใช้สมองซีกซ้าย มากกว่าสมองซีกขวา ดังนั้นเมื่อไม่ค่อยได้ใช้สมองซีกขวาความสามารถในการคิดเชิงสัญญาณและเชิงสร้างสรรค์ก็ย่อมลดลง ปัจจุบันนี้ได้มีความพยายามที่จะฝึกให้ใช้สมองซีกขวามากขึ้น อันที่จริงเพื่อ

ให้การคิดมีประสิทธิภาพเราต้องใช้สมอง

ทั้ง ๒ ซีก เช่นเดียวกับที่เราใช้ทั้งจิตสำนึก และจิตไร้สำนึกร่วมกันในการคิด ทฤษฎีสมอง ๒ ซีกนี้เป็นการสนับสนุนว่า คนเราใช้วิธีคิด ๒ วิธี คือ วิธีคิดโดยใช้ตรรกะ และวิธีคิด โดยไม่ใช้ตรรกะ การคิดทางทหารต้องใช้ทั้ง ๒ วิธีจะเน้นวิธีไหนขึ้นอยู่กับคนคิดและ สภาพแวดล้อม

จากประสบการณ์ ผู้เขียนเห็นว่า ทฤษฎีจิตสำนึกและจิตไร้สำนึกสอดคล้อง กับวิธีการคิดของผู้เขียน ดังนั้นเรื่องที่จะ กล่าวต่อไปนี้จะอิงทฤษฎีจิตสำนึกและจิตไร้ สำนึกเป็นหลัก

กระบวนการคิดสร้างสรรค์

HENRI POINCARÉ นัก คณิตศาสตร์ได้บรรยายวิธีที่เขาค้นพบ ทฤษฎีคณิตศาสตร์ของเขา ในคำบรรยาย เขาได้เสนอความคิดที่การคิดสร้างสรรค์นั้น มีกระบวนการเป็นขั้น ต่อมานักวิชาการ ต่างๆ ได้เสนอกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้ หลายแบบ ที่ยอมรับกันมากก็ได้แก่กระบวนการ คิดสร้างสรรค์แบบที่มี ๔ ขั้น ซึ่งได้แก่ ขั้นการเตรียมการ ขั้นการฟักตัว ขั้นการรู้แจ้ง และขั้นการตรวจสอบ

ขั้นการเตรียมการ ในขั้นนี้ผู้แก้ปัญหาจะศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหา และวิธีแก้ปัญหาที่ทำมาได้แล้ว และที่ทำได้ไม่ผล การเตรียมการจะรวมทั้งการ ทบทวนประสบการณ์ของผู้แก้ปัญหาทางตรง

และทางอ้อม จากการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหา การศึกษาอย่างกว้างขวางนี้จะทำให้ ได้รวบรวมความคิดต่างๆ ไว้ในจิต ในขั้นนี้ จิตไร้สำนึกก็รับเอาความคิดต่างๆ มาเก็บไว้ ด้วยโดยที่จิตสำนึกไม่รู้ ผู้แก้ปัญหาจะ พยายามแก้ปัญหาโดยวิธีการต่างๆ ที่ใช้ ตรรกะ

ขั้นการฟักตัว เมื่อได้พยายามอย่าง ที่สุด แต่แก้ปัญหาไม่ได้ และความตั้งใจที่จะแก้ปัญหายังไม่ลดละ ปัญหา ก็จะยังอยู่ในจิต จิตไร้สำนึกก็จะไม่หยุดครุ่นคิด ถึงแม้ว่าผู้แก้ปัญหาจะพักผ่อน นอนหลับ หรือทำงานอื่น ก็ตาม จิตไร้สำนึกจะคิดโดยเอาความคิดที่มี อยู่ในจิตไร้สำนึกซึ่งมีมากมาย รวมกับความ คิดในจิตสำนึก ซึ่งมีอยู่แล้ว หรือ อาจได้มา ใหม่ เช่น กรณี ARCHIMEDES เห็นน้ำ ล้นอ่างน้ำเมื่อเขาลงในอ่างน้ำ หรือ NEWTON เห็นลูกแอปเปิ้ลตกลงมา เอา มาหาความสัมพันธ์เชื่อมโยง และรวมกันจน เกิดความคิดใหม่ที่เหมาะเจาะสำหรับแก้ปัญหา การทำงานของจิตไร้สำนึกนี้อาจจะ ได้ผลเร็วไม่กี่วินาที หรือช้าเป็นปี เป็นขั้น การฟักตัว เมื่อจิตไร้สำนึกได้ความคิดใหม่ เพื่อแก้ปัญหา ก็จะเกิดความรู้สึกหยั่งรู้ขึ้นมา แล้วจะส่งความคิดใหม่นี้ให้กับจิตสำนึก

ขั้นการรู้แจ้ง เป็นตอนที่จิตไร้สำนึก ส่งความหยั่งรู้ หรือ ความคิดใหม่ให้จิตสำนึก ซึ่งจิตสำนึกรู้สึกว่าเป็นคำตอบ เมื่อได้คำตอบ ก็เกิดความยินดี และบางทีก็แสดงออกอย่าง

อาร์คิมิดีส นักวิทยาศาสตร์ชาวกรีก ผู้คิดค้น
ด้านทฤษฎีใหม่ทางฟิสิกส์ ด้วยจินตนาการของคนขี้อ่อน

เด่นชัด เช่น ARCHIMEDES รিংกลาง
ถนนโดยไม่ได้ใส่เสื้อผ้า เพราะออกจากอ่าง
น้ำและตะโกน “ยูริกา” ได้คำตอบแล้วเป็นต้น
ขั้นการตรวจสอบ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ต้อง

นำเอาคำตอบมาตรวจสอบความถูกต้องโดย
ใช้ตรรกะ และเหตุผล และมีหลายครั้งที่
ความคิดใหม่ที่ได้ในขั้นการรู้แจ้งเมื่อมา
พิจารณาด้วยตรรกะและเหตุผลแล้วก็จะใช้
ไม่ได้ และกลับต้องเริ่มกระบวนการคิด
สร้างสรรค์ใหม่

เราจะเห็นได้ว่า กระบวนการคิด
สร้างสรรค์นั้นจะต้องใช้จิตสำนึกส่วนใหญ่ใน
ขั้นการเตรียมการและขั้นการตรวจสอบ
ส่วนจิตไร้สำนึกจะทำงานในขั้นการพักตัว
และขั้นการรู้แจ้ง ในทำนองเดียวกันถ้าใช้
ทฤษฎีสมอง ๒ ซีก สมองซีกซ้ายจะทำงาน
ส่วนใหญ่ในขั้นการเตรียมการและขั้นการ
ตรวจสอบ ส่วนสมองซีกขวาจะทำงานส่วน
ใหญ่ในขั้นการพักตัวและขั้นการรู้แจ้ง ฉะนั้น
ในการคิดสร้างสรรค์จึงจำเป็นต้องใช้จิตหรือ
สมองทั้งหมด แต่อาจจะไม่พร้อมกัน ☞

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

นักเขียนที่ประสงค์จะส่งบทความในรูปแบบของ Floppy Disk
ขอความกรุณาใช้โปรแกรมดังนี้

๑. สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์ Macintosh กรุณาพิมพ์ใน

- Page Maker 4 หรือ Page Maker 6.5
- Microsoft Word 5.1

๒. สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์ทั่วไป (PC) กรุณาพิมพ์ใน

- Window 95 Microsoft Word Version 7.0

เทคนิคการคิดสร้างสรรค์

คนเรามีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ติดตัวมาโดยธรรมชาติ การคิดสร้างสรรค์ของเราทำให้เราสามารถมีชีวิตและเจริญมาได้ในโลกจนถึงปัจจุบันนี้ เมื่อศึกษาประวัติการยุทธ์ทางเรือตั้งแต่เริ่มมีการยุทธ์ทางเรือยุคเรือกรรเชียงจนถึงปัจจุบันยุคนิวเคลียร์จะเห็นได้ว่า คู่ต่อสู้ทั้ง ๒ ฝ่ายได้ใช้การคิดสร้างสรรค์เพื่อเอาชนะทั้งในเรื่องยุทธศาสตร์ ยุทธการ ยุทธวิธี และอาวุธยุทธโปกรณ์ ฝ่ายที่สามารถใช้การคิดสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความคิดใหม่ที่อีกฝ่ายไม่รู้ตัว ไม่คาดคิด ตกตะลึง คิดแก้ไม่ทัน มีผลให้เกิดตามที่ภาษาทหารเรียกว่า จู่โจม จะมีโอกาสชนะง่าย เมื่อข้าศึกเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ซึ่งประสบการณ์ในอดีตไม่

ได้ให้คำตอบก็ขวัญเสีย เช่น การคิด “ไฟร็อก” โดยคาลินินุส เพื่อใช้ต่อสู้กับพวกซาราเซนซึ่งล้อมเมืองคอนสแตนติโนเปิลหรือ “เรือเพลิง” ที่ซีราคูสใช้ต่อกองเรือเอเธนส์ในการยุทธ์ที่ซีราคูส เป็นต้น

ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เรามีกันทุกคนไม่มากก็น้อย อาจจะมีมากอย่าง นายพลเรือ LORD TORRINGTON ผู้คิดยุทธศาสตร์กองเรือคองซีฟ หรือ มีน้อยอย่างนาวาโท NASMITH ที่โบกหมวกแก๊ปให้เรือเหาะเยอรมันเพื่อลวง หรือมีมากอย่าง ARCHIMEDES ผู้ตะโกนคำว่า ยูริกา หรือ มีน้อยอย่างเด็กข้างถนน ซึ่งมีเรื่องเล่าดังนี้ คนขับรถผู้หนึ่งได้จอดรถข้างถนนเพื่อเปลี่ยนล้อหนึ่งล้อที่ยางแตก ระหว่างที่เขากำลังเปลี่ยนล้ออยู่ นอตล้อทั้ง ๔ ตัวก็หลุด

จากมือของเขาตกลงไปในท่อระบายน้ำข้างๆ เขาได้พยายามเอามือล้วงทอความหากก็ไม่พบ เขาจึงรอคนมาช่วยอย่างหมดหนทาง มีเด็กข้างถนนเดินผ่านมา เด็กถามว่ามีปัญหาอะไร เจ้าของรถจึงบอกปัญหาให้ทราบ เด็กก็บอกว่า “ท่านครับ เรื่องนี้ง่าย ท่านก็เอานอต ๑ ตัวจากล้อทั้ง ๓ ล้อไปใส่ล้อที่ ๔ ท่านก็จะขับรถไปที่ปั้มน้ำมันข้างหน้าได้แล้วให้ช่างใส่ นอตให้ครบเท่านั้น” เด็กข้างถนนได้เปลี่ยนมุมมองจากทานอต ๔ ตัวแทนนอตที่หาย มองไปที่ว่าจะทำให้รถแล่นได้อย่างไร

เป็นธรรมชาติว่าแต่ละคนมีความสามารถต่างกันแต่กำเนิด แต่ความสามารถนั้นจะมีเพิ่มขึ้นเมื่อได้มีความรู้ดีขึ้นในเรื่องนั้น ได้มีครูสอนให้ และได้มีการฝึกในเรื่องนั้น อยู่เสมอ เช่น การเล่นเกมอล์ฟ เป็นต้น การคิดสร้างสรรค์ก็ทำนองเดียวกัน ปัจจุบันนี้ได้มีการค้นคว้าหาความรู้และเผยแพร่เรื่อง การคิดสร้างสรรค์มากมาย ได้มีการเสนอเทคนิคการคิดสร้างสรรค์หลายเทคนิค บทความนี้จะนำเทคนิคบางเทคนิคที่ผู้เขียนเห็นว่าได้ผลมาเสนอความคิดต่างๆ ในโลกตลอดประวัติศาสตร์ จะเป็นความคิดทางปรัชญา ความคิดทางศาสนา หรือความคิดทางวิทยาศาสตร์ก็ตาม ได้แสดงให้เห็นว่า ไม่มีคำตอบหรือหนทางปฏิบัติเดียวที่ถูกต้อง ขอยกตัวอย่าง

ครูผู้หนึ่งได้เขียนเล่าประสบการณ์ของตนว่า มีครูวิชาฟิสิกส์ผู้หนึ่งได้ให้ปัญหา

ข้อสอบแก่นักเรียน “ให้แสดงว่าจะหาความสูงของตึกสูงได้อย่างไร โดยใช้บารอมิเตอร์ (เครื่องวัดความกดของอากาศ)” มีนักเรียนผู้หนึ่งไม่ยอมที่จะตอบตามคำตอบที่สอนในห้องเรียน ได้ตอบว่า “ให้เอาบารอมิเตอร์ไปที่ยอดตึก ผูกเชือกกับบารอมิเตอร์หย่อนมันลงถึงถนน สาวขึ้นมาวัดความยาวของเชือก ความยาวของเชือกคือความสูงของตึก” นักเรียนผู้นั้นได้ไปฟ้องอาจารย์ใหญ่เมื่อไม่ได้คะแนน ครูผู้เล่าได้ถูกส่งมาพิจารณา ครูวิชาฟิสิกส์กล่าวว่าที่ไม่ได้ให้คะแนนนั้น เพราะคำตอบไม่ได้แสดงความรู้ทางวิชาฟิสิกส์ ครูผู้เล่าได้ให้เวลานักเรียนผู้นั้น ๖ นาที เพื่อหาคำตอบที่แสดงความรู้ทางวิชาฟิสิกส์ นักเรียนได้เขียนคำตอบว่า “ให้เอาบารอมิเตอร์ไปที่ยอดตึกชะโงกออกไปปล่อยบารอมิเตอร์ วัดเวลาการตกของบารอมิเตอร์ด้วยนาฬิกาควอตซ์ ใช้สูตร $S = 1/2 AT^2$ คำนวณความสูงของตึก” ครูวิชาฟิสิกส์ต้องยอมจำนนและให้คะแนนเกือบเต็ม ครูผู้เล่าทั้งในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนผู้นั้นและได้ถามว่ามีคำตอบของปัญหาอีกหรือไม่ เขาตอบว่า “มีครับ มีอีกหลายวิธีที่จะหาความสูงของตึกด้วยบารอมิเตอร์” และเขาก็เสนอดังนี้

๑. เอาบารอมิเตอร์ออกไปกลางแจ้ง ในวันที่มีแดดและวัดเงาของบารอมิเตอร์ แล้ววัดเงาของตึก และโดยการเปรียบเทียบสัดส่วนอย่างธรรมดาเราก็สามารถหาความสูงของตึกได้

๒. ขึ้นบันไดตึก พร้อมกับขีด
 หมายความยาวของบารอมิเตอร์ที่ข้างฝา
 นับจำนวนขีดและนี่เป็นความสูงของตึกวัด
 เป็นหน่วยความยาวของบารอมิเตอร์

๓. เอาบารอมิเตอร์ไปข้างล่างตึก
 เคาะประตูห้องผู้จัดการตึก เมื่อเขาออกมา
 ก็บอกเขาว่า “ท่านผู้จัดการตึกครับ ผมมีบารอ
 มิเตอร์อย่างดีอันนี้ ถ้าท่านบอกความสูงของ
 ตึก ผมจะให้บารอมิเตอร์ท่าน”

ความคิดของนักเรียนเป็นความคิดที่
 ครูผู้ตั้งปัญหาไม่ได้คิด หรือไม่คาดคิด และ
 คงไม่ได้สอน จึงน่าจะเป็นผลผลิตความคิด
 สร้างสรรค์ของนักเรียน นักเรียนส่วนมาก
 มักจะหวังเอาแต่คะแนนจากครู จึงเดา
 ความคิดของครูว่าครูจะให้ตอบอย่างไร และ
 ยึดมั่นว่ามีคำตอบที่ถูกต้องคำตอบเดียว คือ
 ของครูซึ่งไม่ส่งเสริมให้เกิดการคิดสร้างสรรค์
 เลย ในสงครามทางเรือ ไม่มีคำตอบใดที่ถูก
 ต้องสมบูรณ์ เพราะสถานการณ์ที่ข้อมูลไม่
 สมบูรณ์ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
 ข้าศึกเองก็กำลังคิดคำตอบปัญหาทาง
 การยุทธเพื่อจัดการกับเราก่อนที่เราจะ
 จัดการกับเขาการคิดสร้างสรรค์อย่างรวดเร็ว
 ซึ่งมักเรียกว่า สหัชญาณ จึงเป็นความจำเป็น
 สำหรับผู้ปฏิบัติการยุทธทางเรือ

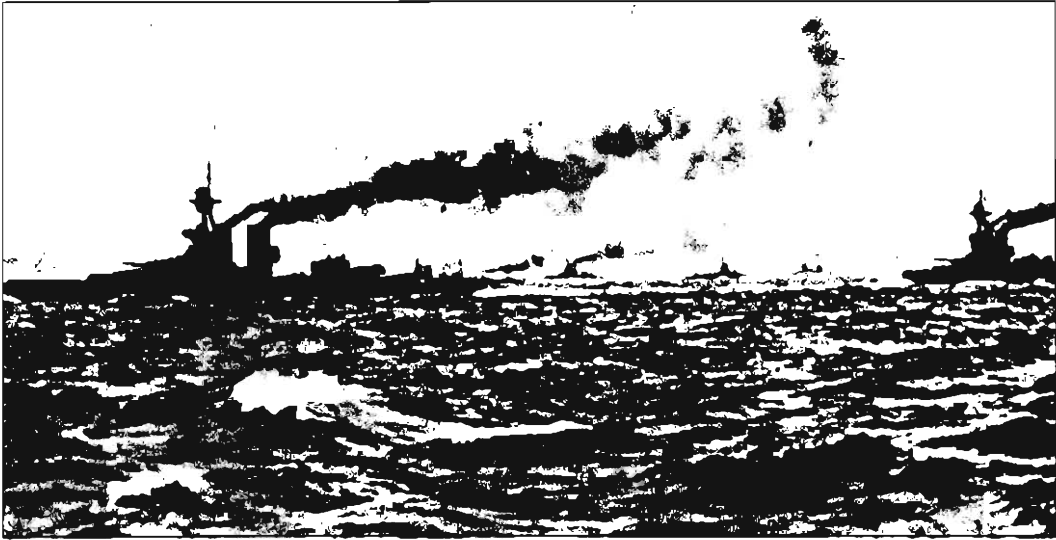
เป็นการที่ยอมรับของนักวิชาการ
 ทั่วไปแล้วว่า การหาคำตอบของปัญหา
 ยุทธการทางเรือมี ๒ หนทาง คือ

๑. หนทางตรรกะ ซึ่งแม่ทัพพา

หนทางปฏิบัติหลายหนทาง แล้วนำมา
 วิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้เหตุผลในการ
 พิจารณา เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด วิธีการนี้
 แม่ทัพใช้การวิเคราะห์กับเหตุผลมากกว่า
 ประสบการณ์กับวิจารณ์ญาณของตน แต่
 ต้องใช้เวลาในการพิจารณาเพื่อให้ได้ผล
 สมบูรณ์ วิธีการนี้มองว่า การทำสงคราม
 ทางเรือเป็นศาสตร์มากกว่าเป็นศิลป์

๒. หนทางสหัชญาณ ซึ่งแม่ทัพอาศัย
 ประสบการณ์ของตน เห็นภาพรวมของ
 ปัญหาเป็นกระสวน และใช้ประสบการณ์กับ
 วิจารณ์ญาณของตนมากกว่าการวิเคราะห์
 กับเหตุผลในการหาคำตอบของปัญหา โดย
 มุ่งที่จะหาคำตอบแรกมากกว่าที่จะรอ
 จนกว่าจะได้คำตอบที่ดีที่สุด จึงสามารถหา
 คำตอบได้เร็วเหมาะที่จะใช้ในเมื่อมีเวลาน้อย
 และความไม่แน่นอนมาก วิธีการนี้มองว่า
 การทำสงครามเป็นศิลป์มากกว่าเป็นศาสตร์

ขอยกตัวอย่างจากประวัติการยุทธ
 ทางเรือสงครามโลกครั้งที่ ๑ การยุทธที่
 JUTLAND ซึ่งเป็นข้อสอบวิจารณ์การยุทธ
 เมื่อครั้งผู้เขียนเป็นนักเรียนนายเรือชั้น ๕
 เมื่อ ๕๐ ปีก่อนนี้ ผู้เขียนขอแนะนำเฉพาะตอนที่
 นายพลเรือ JELLICOE แม่ทัพเรืออังกฤษ
 เป็นผู้กำชะตาของประเทศอังกฤษด้วยการ
 คิดคำตอบของปัญหายุทธการที่ข่าวสารไม่
 สมบูรณ์ภายใน ๓๐ วินาที CHURCHILL
 ได้เขียนไว้ว่า “JELLICOE เป็นบุคคลคนเดียว
 ของทั้ง ๒ ฝ่าย ที่สามารถทำให้แพ้สงคราม

การยุทธ์ที่จัดแลนค์ระหว่างอังกฤษกับเยอรมันใน ๓๐ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๑๖ ยุทธนาวีครั้งยิ่งใหญ่ที่มีตัวแสดงเป็นเรือลำนาว จำนวนมากที่สุดในประวัติศาสตร์ยุคหลังสงครามเรือใบ แบ่งเป็นฝ่ายอังกฤษ ๑๕๐ ลำ และฝ่ายเยอรมัน ๑๐๐ ลำ ตารานำแสดงคือ กองเรือประจัญบานของฝ่ายอังกฤษ ๒๕ ลำ ส่วนฝ่ายเยอรมันมี ๑๖ ลำ มีตัวแสดงประกอบ ได้แก่ เรือลาดตระเวน เรือพิฆาตและเรือตอร์ปิโด ทำหน้าที่เป็นโฆษกและทางเครื่อง จำนวนลดหลั่นตามสัดส่วน

ภายในหนึ่งป้ายของวันได้” เรื่องมีดังนี้

ในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๑๖ นายพลเรือ SCHEER แม่ทัพเรือได้นำทัพเรือเยอรมัน ซึ่งใช้ยุทธศาสตร์กองเรือคองซีพอย์ออกไปในทะเลเหนือเพื่อล่อให้ส่วนย่อยของทัพเรืออังกฤษออกมาแล้วจะดักทำลายส่วนย่อยนั้นด้วยกำลังส่วนใหญ่ของทัพเรือเยอรมัน แต่นายพลเรือ JELLICOE รู้การออกเรือของเยอรมันก่อนจึงนำทัพเรืออังกฤษทั้งหมดออกไปเพื่อสกัดกั้นและทำการยุทธ์ใหญ่ทำลายทัพเรือเยอรมัน ในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๑๖ ทัพเรือทั้ง ๒ ฝ่ายแล่นเข้าหากันด้วยความเร็วที่บวกกัน ปัญหาทางยุทธการของนายพลเรือ JELLICOE มีอยู่ว่า เมื่อทัพเรือทั้ง ๒ ฝ่าย

พบกัน เขาจะแปรกระบวนทัพเรืออังกฤษจากกระบวนแถวเรียงข้างซึ่งลดยเรือดำน้ำเป็นกระบวนเรียงตามกัน ซึ่งรวมกำลังการยิงปืนใหญ่ได้อย่างไรถ้าเขาคิดผิดก็จะเกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ข้าศึกอาจตัดหัวตัว T ซึ่งเป็นตำแหน่งอันตรายที่สุดเพราะทัพเรืออังกฤษจะถูกทัพเรือเยอรมัน รุมระดมการยิงปืนใหญ่ทั้งหมด ส่วนทัพเรืออังกฤษยิงตอบได้บางส่วนเท่านั้น หรือ ทัพเรืออังกฤษอาจถูกข้าศึกโจมตีระหว่างการแปรกระบวนซึ่งทัพเรืออังกฤษก็จะตอบโต้ไม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อที่เขาจะคิดคำตอบที่ถูกต้อง เขาต้องการข่าวสารของข้าศึกแต่เขาไม่ได้รับข่าวสารจากนายพลเรือ BEATTY ผู้บัญชาการกองเรือลาดตระเวน

นายพลเรือ JELLICOE แม่ทัพเรือฝ่ายอังกฤษ ในการยุทธ์ที่จัดแผนด์ท่ามกลางความสับสนของ สถานการณ์รบเขาได้ใช้เวลาแค่ ๓๐ วินาที แก้ปัญหา การแปรกระบวนทางยุทธวิธีของเรือร่วม ๑๐๐ ลำ ได้อย่างสมบูรณ์แบบ...ด้วยสัทสัญญาณ

ซึ่งมีหน้าที่ลาดตระเวนหาข้าศึก ปายวัน นั้นหมอกแดดหนามาก ทิศนวิสัยเลว เวลา ๑๘๐๑ JELLICOE ส่งสัญญาณถาม BEATTY "WHERE IS THE ENEMY'S BATTLE FLEET" เวลา ๑๘๐๕ BEATTY ตอบคำถามว่า "THE ENEMY BATTLE CRUISERS BEARING S.S.W." ซึ่งไม่ให้ประโยชน์เท่าใด กองเรือประจัญบาน ทั้ง ๒ ฝ่าย กำลังแล่นเข้าหากัน เวลาทุกวินาทีมีคุณค่าอย่างยิ่ง JELLICOE ส่งสัญญาณถาม BEATTY อีก "WHERE IS THE ENEMY FLEET" BEATTY ไม่ตอบ ในที่สุดเวลา ๑๘๑๔ โคมไฟสัญญาณเรือธงของ BEATTY ส่งสัญญาณมา JELLICOE ฟังพลสัญญาณ

ทวนสัญญาณที่รับทีละคำ "HAVE SIGHTED ENEMY BATTLE FLEET BEARING S.S.W." นี่เป็นข่าวข้าศึกที่ JELLICOE ต้องการ ข้าศึกอยู่ใกล้เหลือเกิน จนเขาไม่สามารถเสียเวลาในการแปร กระบวน เขาเดินไปที่เข็มทิศเรือ ก้มมอง หน้าปัดเข็มทิศ ๓๐ วินาที ในความเงียบ แล้วเขาก็เงยหน้าขึ้น และออกคำสั่งอย่างชัดเจน คำแก่ นาวาโท WOODS นายทหาร สัญญาณทัพเรือว่า "HOIST EQUAL SPEED PENDANT SOUTH EAST" WOODS เสนอว่า "WOULD YOU MAKE IT A POINT TO PORT SIR SO THAT THEY WILL KNOW IT ON THE PORT

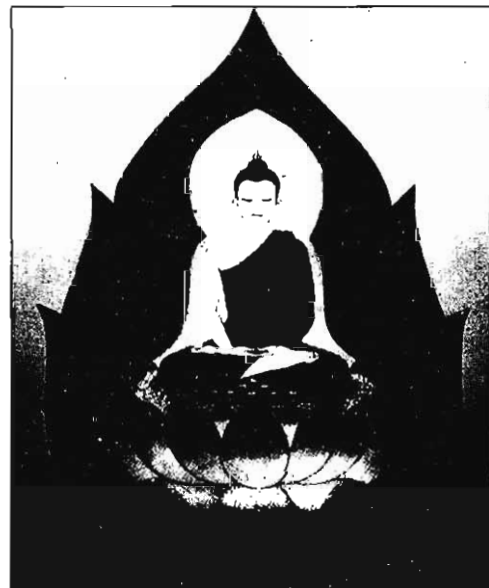
นายพลเรือ SCHEER แม่ทัพเรือฝ่ายเยอรมัน ผู้ใช้การแปรกระบวนนอกตำรา นำกองเรือประจัญบาน ของตนแหวกวงล้อมของฝ่ายอังกฤษ ที่มีกำลังเหนือกว่า ออกมาได้...ด้วยสัทสัญญาณที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

* WING COLUMN" JELICOE ตอบ
 "VERY WELL HOIST EQUAL SPEED
 PENDANT SOUTH EAST BY EAST" นี้
 เป็นสัญญาณที่สำคัญยิ่งส่งทางวิทยุเมื่อเวลา
 ๑๘๑๕ การแปรกระบวนตามคำสั่งนี้ทำให้
 กองเรือประจัญบานอังกฤษ ซึ่งมีเรือ
 ประจัญบาน ๒๔ ลำ ตัดหัวตัว T กองเรือ
 ประจัญบานของ SCHEER ซึ่งมีเรือ
 ประจัญบาน ๑๖ ลำ และขวางทางมิให้หลบ
 กลับฐานทัพเรือเยอรมันได้ การหาคำตอบ
 ของปัญหาทางยุทธการในเวลาเพียง ๓๐
 วินาทีนี้เป็นที่ถกกันมาก และเป็นที่ยื่นชม
 ของแม่ทัพเรืออังกฤษรุ่นสงครามโลกครั้งที่ ๒
 นายพลเรือ MADDEN เสนาธิการทัพเรือของ
 JELICOE ได้เล่าว่าฝ่ายอำนาจการที่หอรบ
 ตะลึงกันมากเพราะกองเรือไม่เคยฝึกแปร
 กระบวนอย่างนั้นมาก่อน และนึกว่าแม่ทัพ
 เรือคงเครียดมากถึงสั่งการไปดังกล่าว แต่
 ด้วยความสงบเสียเข้าวันรุ่งขึ้นหลังจากการยุทธ์
 MADDEN ได้ให้ฝ่ายอำนาจการวิเคราะห์
 การตกลงใจของแม่ทัพเรือด้วยข้อเท็จจริง
 เท่าที่รู้จักในเวลานั้น ฝ่ายอำนาจการได้ใช้
 เวลา ๓ ชั่วโมง เพื่อจะได้คำตอบซึ่งเป็น
 คำตอบเดียวกันกับที่ JELICOE ได้คิดใน
 เวลา ๓๐ วินาที นี้เป็นความแตกต่างระหว่าง
 การหาคำตอบด้วยหนทางตรรกะและหนทาง
 สัญญาณ

สัญญาณ

แม่ทัพนายกองที่หวังได้ชัยชนะย่อม
 จะต้องมี สัญญาณ สัญญาณคืออะไร เมื่อ
 ดูความหมายจากพจนานุกรมจะได้ว่า
 สัญญาณ เป็นคำที่เกิดจากการผสมของคำ
 สหข ที่มาแต่กำเนิด และคำ ญาณ ปรีชา
 หยั่งรู้หรือกำหนดรู้ที่เกิดจากอำนาจสมาธิ
 สัญญาณ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า
 INTUITION และเมื่อเปิดดูใน WEBSTER'S
 NINTH NEW COLLEGIATE DICTIO-
 NARY คำ INTUITION มีความหมายว่า THE
 POWER OR FACULTY OF ATTAINING
 TO DIRECT KNOWLEDGE OR
 COGNITION WITHOUT EVIDENT
 RATIONAL THOUGHT AND
 INFERENCE จากความหมายจึงเห็นได้ว่า

เจ้าชายสิทธัตถะผู้ค้นพบสังขธรรมหลักความจริง
 อันยิ่งใหญ่ (คือ อริยสัจ ๔ อันเป็นแนวทางของการ
 ดับทุกข์)...ด้วยญาณพิเศษ

การหาคำตอบด้วยหนทางสหัชญาณนั้นต่างจากการหาคำตอบด้วยหนทางตรรกะหรือ เหตุผลดังกล่าวข้างต้น อันที่จริงตามวิชาปรัชญาที่ว่าด้วยญาณวิทยา หรือ ทฤษฎีความรู้ สำนัก หรือ กลุ่มความคิดต่างๆ มีนับได้ถึง ๑๒ สำนัก ซึ่งสำนักเหตุผลนิยมและสำนักสหัชญาณนิยม เป็นเพียงสำนักหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นการยืนยันได้อีกว่า ไม่มีคำตอบหรือหนทางปฏิบัติเดียวที่ถูกต้อง นักวิชาการส่วนมากมีความเห็นว่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้หรือริยสัจ ๔ ด้วยหนทางสหัชญาณ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าคนทั่วไปจะเห็นด้วยว่ามีการหาคำตอบได้ด้วยหนทางสหัชญาณ แต่ก็ไม่ยอมรับว่าหนทางนี้แทนหนทางตรรกะได้ ซึ่งดูจากการศึกษาและวิธีปฏิบัติงาน ผู้ที่ใช้หนทางสหัชญาณหาคำตอบก็จะต้องเสนอคำตอบด้วยหนทางตรรกะ นายทหารเรือบางคนอาจเคยทำแล้วก็ได้ คือ ได้คำตอบแล้วก็หาเหตุผลมาสนับสนุน ผู้เขียนไม่ได้หมายความว่าได้คำตอบจากการเดาใจนาย แต่เป็นคำตอบที่ได้จากการคิดสร้างสรรค์ของเราเองปรากฏอยู่เสมอว่าคำตอบที่ได้จากการคิดสร้างสรรค์หรือ จากสหัชญาณ เมื่อมองย้อนหลังกลับไป คำตอบนี้เป็นไปตามหลักเหตุผล ดังนั้นถ้าใช้เหตุผลแล้วก็ต้องได้คำตอบดังกล่าวจึงไม่จำเป็นที่จะใช้หนทางอื่นนอกจากหนทางตรรกะ แต่ข้อเท็จจริงตามคำบอกเล่า

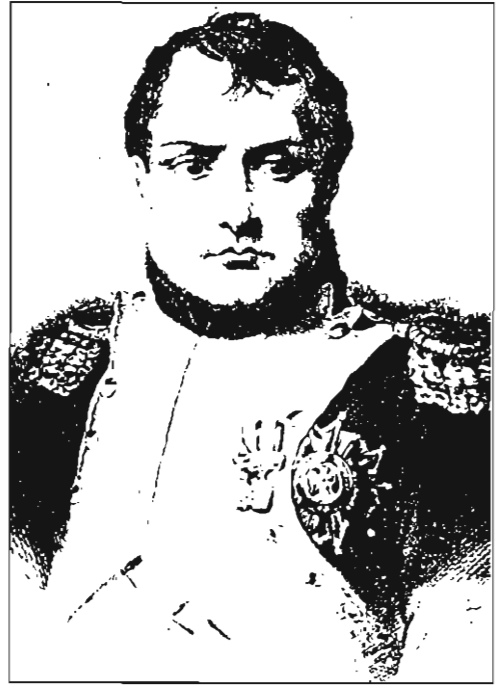
ของนักวิทยาศาสตร์ และนักคณิตศาสตร์ ที่มีชื่อเสียง คำตอบมักได้จากการคิดสร้างสรรค์ หรือสหัชญาณก่อน แล้วจึงใช้เหตุผลเสนอคำตอบ อีกประการหนึ่งที่นักวิชาการทั่วไปยังไม่ค่อยยอมรับหนทางสหัชญาณนั้นเพราะไม่รู้ว่าคำตอบเกิดขึ้นได้อย่างไร กล่าวคือ เขาอาจรู้ว่าคำตอบเกิดขึ้นได้ที่ไหน คือที่ จิตไร้สำนึก แต่ไม่รู้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร จิตไร้สำนึกทำงานอย่างไร สำหรับนายทหารเรือนั้นคงไม่จำเป็นที่จะรู้ว่าจิตไร้สำนึกทำงานอย่างไร เพียงแต่รู้ว่าทำอย่างไรจึงจะได้คำตอบเท่านั้น ผู้เขียนคิดว่า นายพลเรือ JELICOE คงไม่สนใจว่าจิตไร้สำนึกของเขาทำงานอย่างไรเขาจึงสามารถคิดคำตอบปัญหายุทธการออกได้ใน ๓๐ วินาที เขาคงพอใจที่เขาคิดคำตอบที่ถูกต้องได้ทันเวลาเท่านั้น

มีนักวิชาการบางคนเห็นว่า สหัชญาณ คือ การใช้ตรรกะ ที่รวดเร็วมากซึ่งทำให้ดูเหมือนว่าคำตอบได้มาโดยไม่ได้ใช้การคิดเชิงตรรกะเลยเท่านั้น เขาได้ยกตัวอย่างการคิดของ ผู้ชำนาญ และของผู้เริ่มหัด โดยยกเรื่องการเล่นหมากรุกฝรั่ง ซึ่งต้องใช้การคิดวิเคราะห์อย่างมาก นักเล่นหมากรุกชั้นเอกสามารถเล่นหมากรุกกับคู่ต่อสู้ได้ถึง ๕๐ คนในเวลาเดียวกัน ในการเล่นพร้อมๆกันนี้ นักเล่นหมากรุกชั้นเอกจะใช้เวลาไม่กี่วินาทีในการเดินหมาก เพราะเวลาไม่มีที่จะวิเคราะห์ เมื่อถามว่าเขาเดินหมากดี ๆ อย่าง

รวดเร็วได้อย่างไร ผู้ชำนาญมากทุกคนจะตอบว่า ใช้สหัชญาณ หรือใช้วิจารณ์ญาณของอาชีพตามสถานการณ์ ผู้ชำนาญจะมองดูกระดานเพียงไม่กี่วินาทีก็จะได้การเดินทางมากที่สุดโดยที่ผู้เล่นเองไม่รู้ว่าเขารู้ได้อย่างไร ถึงแม้ในการเล่นแข่งขันระหว่างผู้ชำนาญด้วยกันเอง การเดินทางที่ดีจะเกิดขึ้นในจิตของผู้เล่นหลังจากการใช้เวลาองกระดานไม่กี่วินาที เวลาวิเคราะห์ที่เหลือจะใช้ในการทดสอบว่าการเดินทางที่เกิดขึ้นในจิตนั้นไม่มีจุดอ่อนที่ซ่อนเร้นเท่านั้น

ที่ผู้ชำนาญสามารถเดินทางได้ภายในไม่กี่วินาทีนั้นเพราะ รูปแบบ หรือ กระสวนของตำแหน่งหมากบนกระดาน ผู้ชำนาญจะจดจำกระสวนไว้ได้มากมาย กล่าวกันว่าถึง ๕๐,๐๐๐ กระสวน และพร้อมกับกระสวนตำแหน่งหมากแต่ละกระสวน ก็จะมีจดจำข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางหมากกระสวนนั้น ทั้งทางรุกและทางรับ เมื่อผู้ชำนาญเห็นกระสวนตำแหน่งหมากที่เขารู้จัก ก็จะทำให้เกิดในจิตของเขาการเดินทางหมากที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็ว ประสบการณ์และการศึกษาเกี่ยวกับการเล่นหมากรุกฝรั่งเศสที่ผ่านมาทำให้ผู้ชำนาญเปรียบเหมือนมีสารานุกรมหมากรุกที่เรียกใช้ได้ทันทีส่วนผู้เริ่มหัดจะไม่มีกระสวนที่เขารู้จักมากพอ จนกว่าเขาจะได้มีประสบการณ์และการศึกษาจนถึงขั้นผู้ชำนาญนี้คือความลับของสหัชญาณของผู้ชำนาญ

พระเจ้านโปเลียน แม่ทัพคนผู้ยิ่งใหญ่ของฝรั่งเศสเอาชนะสงครามทั้งหลายด้วยศาสตร์ ศิลป์...และสหัชญาณ

สำหรับผู้ชำนาญอาชีพอื่นสหัชญาณก็มีได้ในทำนองเดียวกัน คือ เมื่อมีประสบการณ์ในอาชีพนั้นมาก ก็สามารถมองเห็นสถานการณ์เห็นเป็นกระสวนที่ตนรู้จักดี และรู้ได้อย่างรวดเร็วว่าเมื่อกระสวนเป็นอย่างนั้น คำตอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์จะเป็นอย่างไร ดังนั้นถ้าพิจารณาในแนวความคิดนี้ สำหรับกรณีนายพลเรือ JELLICOE เมื่อเขาได้ข่าวตำแหน่งของข้าศึกแล้ว เขาก็มองเห็นภาพกระสวนของตำแหน่งเรือประจัญบานบนกระดานสนามยุทธในจิตของเขา ซึ่งเป็นกระสวนที่เขารู้จักดีจากประสบการณ์ของเขา หรือจากการคิดสร้างสรรค์ของเขาก่อนนี้ พร้อมกับรับรู้ทันทีว่า

เมื่อกระสวนเป็นอย่างนี้เขาจะเดินหมาก แปรกระบวนอย่างไรถึงจะได้ตัดหัวตัว T กองเรือประจัญบานข้าศึก การที่นายพลเรือ JELLICOE สามารถได้คำตอบในการแปรกระบวนภายใน ๓๐ วินาที จึงเป็นไปได้สำหรับผู้ชำนาญที่มีประสบการณ์ในการยุทธ์ทางเรือ และได้คิดสร้างสรรค์ไว้ล่วงหน้าแล้ว NAPOLEON ได้กล่าวไว้ว่า “แม่ทัพควรจะถามตัวเองบ่อยครั้งในวันหนึ่ง ว่าข้าจะทำอะไรเมื่อเดี๋ยวนี้กองทัพข้าศึกได้ปรากฏทางข้างหน้าของข้าฯ หรือทางข้างขวาของข้าฯ หรือทางข้างซ้ายของข้าฯ ถ้าเขามีความลำบากในการตอบคำถามเหล่านี้ เขาก็อยู่ในตำแหน่งที่ไม่ดี และควรแก้ไข” ผู้เขียนเข้าใจว่านายพลเรือ JELLICOE ได้ปฏิบัติตามคำสอนของ NAPOLEON ร่วมกับการเอาประสบการณ์ของเขามาใช้ด้วย

ข้อควรระวังคือ การติดยึดกระสวนหรือ ความเคยชินมากเกินไป จะขัดขวางการคิดสร้างสรรค์ ความคิดใหม่เมื่อฝ่ายอื่นรู้แล้วก็ เป็นความคิดเก่า และฝ่ายตรงกันข้ามก็อาจนำไปใช้ หรือ คิดแก้ไขได้ ประวัติการยุทธ์ทางเรือเป็นประวัติของการตั้งปัญหายุทธการของฝ่ายหนึ่งและการแก้ปัญหายุทธการของอีกฝ่ายหนึ่ง ตัวอย่างในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ฝรั่งเศสสร้างแนวป้อมมายืนป้องกันชายแดนฝรั่งเศสเลียนแบบสนามเพลาะที่ได้รับผลสำเร็จในสงครามโลกครั้งที่ ๑ เยอรมันแก้ไขโดยการโจมตีโอบ

ทางเหนือด้วยกองทัพรถถังผ่านป่าอาร์เดนในสงครามโลกครั้งที่ ๒ หรือที่ตั้งเกาะอังกฤษปิดทางออกของเยอรมันสู่มหาสมุทรแอตแลนติกในสงครามโลกครั้งที่ ๑ เยอรมันแก้ไขโดยการยึดประเทศนอร์เวย์และประเทศเดนมาร์กที่คุมฝั่งทวีปตรงกันข้ามกับเกาะอังกฤษในทะเลเหนือ และยึดประเทศฝรั่งเศสซึ่งคุมตะวันออกของมหาสมุทรแอตแลนติกในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทำให้เกาะอังกฤษเกือบถูกปิดทางออกมหาสมุทรแอตแลนติกและอดอาหารต้องยอมแพ้หากประเทศสหรัฐฯ และประเทศสหภาพโซเวียตรัสเซียไม่ช่วย

แม่ทัพนายกองจะต้องพยายามต้านทานความโน้มเอียงที่จะใช้คำตอบแบบเดียวกันในการแก้ปัญหาทางทหาร และจะต้องพยายามคิดสิ่งใหม่ที่จะทำให้ข้าศึกเกิดตกตะลึงไม่รู้และคิดไม่ถึง แม่ทัพนายกองจะต้องไม่เดินซ้ำทางเก่า ซึ่งจะนำสู่หายนะอย่างแน่นอน หลักนิยมยุทธวิธีอาจจะช่วยให้นายทหารเรือชั้นผู้น้อยปฏิบัติตามความคิดของผู้บังคับบัญชาด้วยความแน่นอน แต่ฝ่ายข้าศึกถ้ารู้หลักนิยมก็จะรู้เหมือนกันว่านายทหารเรือผู้นั้นจะใช้ยุทธวิธีอะไร และเขาจะแก้ไขได้อย่างไร การต่อสู้ระหว่างผู้บังคับการเรือดำน้ำและผู้บังคับการเรือคุ้มกันกระบวนคอนวอยเป็นตัวอย่างที่ดี

ความคิดและประสบการณ์

ดังกล่าวแล้วในตอนต้นว่า คนเราจะ

คิดของใหม่จากความคิดที่มีอยู่แล้วในโลกนี้เท่านั้น ดังนั้นในการหาคำตอบ สิ่งแรกเราต้องมีความคิด ความคิดดังกล่าวนี้ต้องเกี่ยวกับปัญหาที่จะแก้ ซึ่งสำหรับปัญหาสงครามทางเรือ ก็คือ ความคิดเกี่ยวกับสงครามทางเรือ ความคิดสงครามทางเรือได้มาอย่างไร ก็ได้มาจากประสบการณ์ของตน และจากประสบการณ์ของผู้อื่น

ประสบการณ์ของตนจะได้มาน้อยเท่าไรก็อยู่ที่ความสามารถในการสังเกตของตน นายทหาร ๒ นายซึ่งอยู่ในสถานการณ์สงครามทางเรือเดียวกัน เช่น อยู่บนเรือบัญชาการ กองเรือยกพลขึ้นบก ระหว่างการยกพลขึ้นบก จะได้รับประสบการณ์ไม่เท่ากัน ผู้ที่สังเกตได้มากกว่าก็จะมีประสบการณ์มากกว่า และมีความคิดมากกว่าที่จะใช้เป็นข้อมูลในการคิดทำสงครามทางเรือ คือ การยกพลขึ้นบกในอนาคต มีเรื่องเล่าจากประวัติศาสตร์ว่า นายพล SAXE ได้ตอบนายทหารผู้หนึ่งที่มาขอท่านให้เลื่อนชั้นยศตน ด้วยเหตุผลที่ว่าตนได้รับราชการมานาน และได้ไปร่วมในการศึกหลายครั้ง โดยท่านได้ขึ้นไปที่ลาการรถขนส่งเพียง ๒ ตัว และกล่าวว่า ล่า ๒ ตัวนี้ได้ผ่านศึกมา ๒๐ ศึกแล้ว แต่ก็ยังคงเป็นลาอยู่

ในการสังเกตการณ์นั้น เราอาจจะปะปนกันระหว่างสิ่งที่เราสังเกตกับสิ่งที่เราตีความจากสิ่งที่เราสังเกตนั้นได้ เช่น ในการโจมตีทำลายเรือดำน้ำ เมื่อเห็นซากสิ่งของของเรือดำน้ำโผล่มาที่พื้นผิวน้ำ ก็สรุปว่า

สังเกตเรือดำน้ำถูกทำลายแล้ว เป็นต้น ในสงครามได้มีการลวงกันมาก ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ผู้เขียนได้เห็นเรือสินค้าไทยติดปืนใหญ่ที่ทำด้วยไม้ เพื่อหลอกเรือดำน้ำ ข้าศึกว่าเรือสินค้านั้นมีปืนใหญ่ประจำเรือ เรือดำน้ำจะไม่เสี่ยงโผล่ขึ้นมาใช้ปืนใหญ่จมเรือ จะต้องใช้ตอร์ปิโด ซึ่งสำหรับเรือสินค้าขนาดเล็กก็ไม่คุ้มค่า นายพล ซุนวู ของประเทศจีนสมัยใกล้พุทธกาล ได้แนะนำให้แม่ทัพใช้การลวงเป็นสำคัญ

เพื่อที่จะได้สังเกตการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนสังเกตการณ์เราควรได้ศึกษาเรื่องที่จะสังเกตการณ์เท่าที่จะทำได้ ครั้งหนึ่งก่อนที่ประเทศไทยจะส่งทหารไปรบที่เวียดนาม กองทัพเรือได้ให้ผู้เขียนไปสังเกตการณ์การรบที่เวียดนาม ผู้เขียนได้ศึกษาเรื่องการรบที่เวียดนามเท่าที่จะทำได้ และในการไปสังเกตการณ์นั้น ผู้เขียนก็สามารถดูและสอบถามผู้เกี่ยวข้องได้ในเรื่อง ที่กองทัพเรือจะต้องเกี่ยวข้องได้ตรงจุด เมื่อกลับมา ผู้เขียนก็สามารถเสนอรายงานที่เป็นข้อมูลหนึ่งในการประมาณสถานการณ์ได้

อย่างไรก็ตาม เราควรระวังข้อบกพร่องในการสังเกตการณ์ของตน คือ การลำเอียง ซึ่งอาจแยกได้เป็น ๒ อย่าง คือ ไม่สังเกตการณ์ และ สังเกตการณ์ไม่ถูกต้อง ไม่สังเกตการณ์คือ ไม่สังเกตการณ์ข้อเท็จจริง ที่ควรสังเกตการณ์ คือ ไม่มองไม่เห็น เช่น ไม่ยอมมองข้อบกพร่องของลูกน้องใกล้ขีด

ของตน เป็นต้น ส่วนการสังเกตการณ์ไม่ถูกต้องนั้นคือ แทนที่จะสังเกตการณ์ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตามความเป็นจริง กลับสังเกตการณ์ผิดไปเป็นอย่างอื่น เช่น ยามประจำห้องเครื่องเรือเมื่อเริ่มเกิดไฟไหม้ในห้องเครื่องอาจสังเกตการณ์และรายงานผิดเพราะความตื่นเต้น และความกลัว เป็นต้น ในการสงครามต่างฝ่ายต่างจงใจจะให้การสังเกตการณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งผิด ดังนั้นวิธีป้องกันที่ดีที่สุดก็คือ เราควรยอมรับว่าการสังเกตการณ์อาจเกิดการลำเอียงได้ ฝ่ายการข่าวเราจึงต้องมีวิธีการแก้ไขที่ได้ผล

ประสบการณ์จะมีคุณค่ามากขึ้น ถ้าประสบการณ์นั้นกว้างขวางและหลากหลาย เพื่อที่เราจะได้มีความคิดมากเพื่อที่จะใช้ไปคิดแก้ปัญหา แต่คนๆหนึ่งจะมีประสบการณ์ของตนโดยตรงจำกัดในช่วงชีวิตตน ผู้บังคับบัญชาทหารถ้าจะใช้เพียงประสบการณ์ของตนในการรบก็มีโอกาสที่จะแพ้ ตาย ถูกจับเป็นเชลย หรือถูกปลด ก่อนที่จะได้มีประสบการณ์มากขึ้น ดังนั้นเราจึงต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้อื่น โดยการสื่อสาร ซึ่งมีเครื่องมือสื่อสารหลายอย่าง เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ การบรรยาย การสนทนา วิทยุ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ประวัติศาสตร์สงครามเป็นประสบการณ์ทางอ้อมที่เป็นประโยชน์แก่นายทหารเรืออย่างยิ่ง ผู้เขียนมีความรู้สึกไว้ว่า ที่ผู้เขียนสามารถปฏิบัติราชการมาตลอดรอดฝั่งจน

ถึงเกษียณอายุได้นี้ ส่วนใหญ่เป็นเพราะประวัติการยุทธ์ที่เรียนจากโรงเรียนนายเรือ เพราะเราอาจดิ่งบทเรียนได้หลากหลายและมากมาย ซึ่งมีทั้งประสบการณ์ของทหารของนายทหาร และของงานการทหาร

การที่ชาติต่างๆ ในอดีตได้มีการพัฒนาและใช้ยุทธศาสตร์ทางเรือ เข้าใจว่า ความรู้เรื่องสงครามทางเรือและยุทธศาสตร์ทางเรือได้ถ่ายทอดกันมาจากการปฏิบัติของชาติอื่น และจากการบันทึกของนักประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์เป็นบันทึกเรื่องราวในอดีตที่คนในปัจจุบันสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่ออนาคต บทเรียนจากประวัติศาสตร์ เป็นบทเรียนจากประสบการณ์ที่มีราคาแพงของผู้อื่น

ในเรื่องนี้นายพล CLAUSEWITZ นักทฤษฎีว่าด้วยการสงครามที่มีชื่อเสียง

นายพลคลอว์เซวิตซ์ ปราชญ์ทางการสงครามของปรัสเซีย เยอรมัน ทฤษฎีการทำสงครามที่เขาบัญญัติไว้ ยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

ของโลกตะวันตก ได้ให้ความเห็นในเรื่อง ชัยชนะของ NAPOLEON BONAPARTE ที่การยุทธ MONTENOTTE ในศึกอิตาลีว่า “โบนาร์ตมีอายุ ๒๖ ปี โบลีเออ คู่ต่อสู้ ของเขามีอายุ ๖๒ ปี โบนาร์ตมีการศึกษา ทางประวัติศาสตร์อย่างกว้างขวาง เหตุการณ์ ใหญ่ต่างๆ ในประวัติศาสตร์ได้ผ่านสายตา ของเขาไปอย่างชัดเจน โบลีเออ มีเพียงการ ปฏิบัติราชการที่ซ้ำซาก ๔๐ ปี สำหรับการ ศึกษาของเขาเท่านั้น” NAPOLEON เองได้ เขียนไว้ว่า “ให้อ่านและอ่านซ้ำอีก ศึกของ ALEXANDER HANNIBAL CAESAR GUSTAVUS TURENNE EUGENE และ FREDERICK เอามาเป็นแบบของท่าน วิธี นี้เป็นวิธีเดียวที่จะเป็นแม่ทัพที่ยิ่งใหญ่ และ ครอบรู้ความลับของศิลปะของสงคราม”

๕ เหม่าเจ๋อตุง ผู้มีชัยชนะต่อกองทัพอัน ยิ่งใหญ่ของรัฐบาลจีน ได้กล่าวในปาฐกถาที่ มหาวิทยาลัยกองทัพแดงไว้ทำนองเดียวกันว่า “กฎแห่งการทหาร หรือ ทฤษฎีการทหาร ทั้งปวงที่มีลักษณะหลักการนั้น ล้วนแต่เป็น ข้อสรุปที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีตซึ่ง คนสมัยก่อน หรือคนสมัยนี้ได้ทำไว้ทั้งสิ้น บทเรียนที่แลงมาด้วยเลือดซึ่งสงครามใน อดีตได้ทิ้งไว้ให้เราเหล่านี้ ควรจะศึกษา อย่างเนิ่นหนัก นี่เป็นเรื่องหนึ่ง แต่ยังมีอีก เรื่องหนึ่ง คือตรวจสอบข้อสรุปเหล่านี้จาก ประสบการณ์ของตน รับเอาบรรดาสิ่งที่ ใช้ได้ไว้ ปฏิเสธบรรดาสิ่งที่ใช้ไม่ได้เสีย และ

เพิ่มเติมสิ่งที่ตนมีอยู่โดยเฉพาะเข้าไป เรื่อง เหล่านี้มีความสำคัญยิ่งยวด ถ้าไม่ทำเช่นนั้น เราจะไม่สามารถชี้นำสงครามได้”

ในที่นี้ผู้เขียนขอแนะนำวิธีการศึกษา ประวัติการเป็นแม่ทัพของแม่ทัพในอดีตวิธี หนึ่ง ได้แก่ การศึกษาว่าแม่ทัพเหล่านั้นเขา คิดและปฏิบัติอย่างไรเพื่อแก้ปัญหาทาง ยุทธศาสตร์ ทางยุทธการ และทางยุทธวิธี ที่เขาเผชิญในขณะหนึ่ง เช่น การศึกษา ประวัติการเป็นแม่ทัพของพระเจ้าตากสิน ว่าปัญหาทางทหารสำคัญที่ท่านเผชิญใน ขณะหนึ่งมีอะไร ปัจจัยอะไร ที่มีผลต่อการ ตกลงใจของท่าน ท่านคิดอย่างไร ท่านตกลง ใจอะไร และท่านปฏิบัติอย่างไร เป็นต้น

ประสบการณ์ทางอ้อมของผู้อื่น นอกจากจะมีข้อบกพร่องของความลำเอียง ในการสังเกตการณ์แล้ว ยังมีข้อบกพร่อง ของการผิดเพี้ยนในการสื่อสารส่งต่อด้วย ได้ มีการทดลอง โดยผู้ทดลองเล่าเรื่องหนึ่งให้ ผู้หนึ่งฟัง แล้วขอให้เล่าต่อกันไปผ่านคน จำนวนหนึ่งเมื่อผู้ทดลองมาฟังเป็นคนสุดท้าย กลับเป็นคนละเรื่องกับที่ผู้ทดลองได้เริ่มเล่า แต่ต้น

ความรู้นั้นไม่มีขอบเขตจำกัด แต่คน เรามีเวลา โอกาส และความสามารถจำกัดที่ จะรับประสบการณ์ ดังนั้นจึงต้องเลือกให้ดี นอกจากนั้นความคิดที่ได้มาจะเข้าไปอยู่ใน ความจำของเรา ซึ่งนานๆ เข้าจะเรียก ความคิดนั้นออกมาใช้ยากขึ้นทุกที วิธีการ

จะแก้การลืมได้ก็คือ จดไว้ในสมุดบันทึก สมุดจดหมายเหตุที่นักเรียนนายเรือสมัย ผู้เขียนเป็นนักเรียนนายเรือได้ช่วยให้ระลึก ถึงบุคคลและชีวิตในตอนนั้นได้ดี นอกจาก ความจำของเราและของคนอื่นแล้วก็มีความ จำที่บันทึกไว้ในเอกสาร หรือในเครื่อง บันทึกความจำ เช่น แผ่นซีดี เป็นต้น หรือ ในหนังสือ ซึ่งเขาเรียกความจำประเภทนี้ว่า ความจำเทียม ตรงกันข้ามกับความจำแท้ ของตน หนังสือในห้องสมุดนับว่าเป็นความ จำประสบการณ์ของคนอื่นได้ดี ซึ่งเรา สามารถดึงออกมาใช้ได้ ถ้าห้องสมุดนั้นมี เอกสารและหนังสือมาก ก็เท่ากับได้รวบรวม ประสบการณ์ไว้มากมาย แต่คนเราไม่มี เวลาอ่านหนังสือได้ทุกเล่มและทุกหน้าดังนั้น ถ้าห้องสมุดมีการทำดัชนีไว้ว่ามีเรื่องนั้นใน หนังสืออะไร หน้าไหน ก็จะช่วยทุ่นเวลาใน การอ่าน เช่น ถ้าต้องการรู้เรื่องการใช้เรือ บรรทุกเฮลิคอปเตอร์ในทางยุทธการแล้ว ก็อาจ อ่านหนังสือไม่กี่เล่ม และเล่มละไม่กี่หน้า เท่านั้น

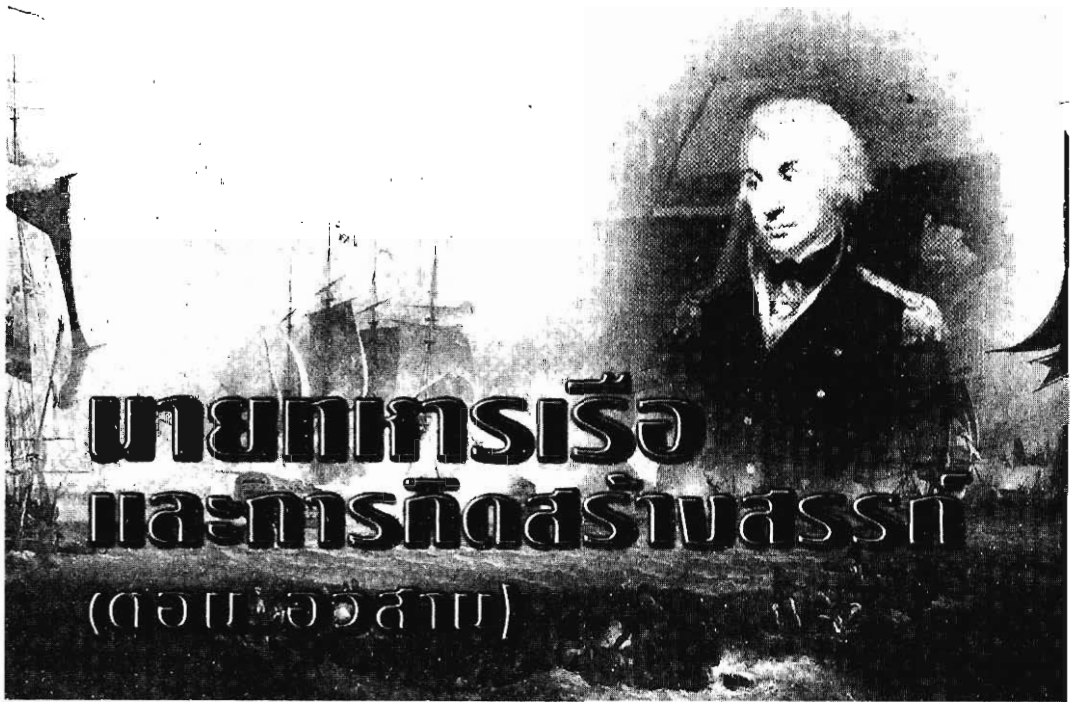
คนเราไม่สามารถจดจำได้ทุก ประสบการณ์ ถ้าเป็นเช่นนั้นเราคงจะเป็น

บ้าแน่ เพราะจะระลึกเรื่องอะไรต่อมิอะไรที่ ไร้สาระตลอดเวลา ธรรมชาติจึงได้สร้างให้ คนเราลืมประสบการณ์ แต่เป็นการลืมจาก จิตสำนึก ประสบการณ์ของเราไม่ได้หายไป ไทน์ เพียงออกจากจิตสำนึกเข้าไปอยู่ในจิต ไร้สำนึก ซึ่งอาจจะระลึกได้ในความฝัน หรือ เมื่อถูกสะกดจิต นอกจากนั้นประสบการณ์ ของเราอาจได้มาโดยที่เราไม่รู้ตัวและอยู่ใน จิตไร้สำนึกนักจิตวิทยาได้ทดลองโดยให้คน หนึ่งเดินไปในงานเลี้ยงรับรอง และเมื่อออก มาจากงานก็สอบถามว่าได้เห็นอะไรบ้าง คน หนึ่งได้บอกให้ทราบเท่าที่จำได้ แต่แล้ว เมื่อถูกสะกดจิตก็บอกให้ทราบอีกมากมาย และละเอียดกว่ามาก นักจิตวิทยาบางคน เปรียบจิตของคนเราเหมือนภูเขาน้ำแข็งที่ ลอยในทะเลอาร์กติก ก้อนน้ำแข็งส่วนบน น้ำทะเลเปรียบจิตสำนึก ก้อนน้ำแข็งส่วนใต้ น้ำทะเลเปรียบจิตไร้สำนึก ซึ่งมีพลังมากกว่า จิตสำนึกหลายเท่า ประสบการณ์อันมากมาย ดังกล่าวที่อยู่ในจิตไร้สำนึกจะเป็นข้อมูลนำ ไปใช้ในการผลิตความคิดสร้างสรรค์ หรือ สหัชญาณ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ✧

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

PHUTTHAYOTFA CHULALOK

พลเรือเอก โคมุท กมลนาวิน

การตั้งปัญหา

การคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมาแล้ว ส่วนมากเป็นการคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือที่ข้าศึกตั้งขึ้น แต่วิธีการเอาชนะข้าศึกที่ดีกว่า คือ การตั้งปัญหาให้ข้าศึกแก้ ยิ่งเป็นปัญหาที่ข้าศึกแก้ได้ยาก หรือ แก้ไม่ได้ทัน หรือ แก้ไม่ได้เลย ก็จะทำให้ข้าศึกเสียขวัญ เมื่อข้าศึกเสียขวัญ ข้าศึกย่อมต้องแพ้ในที่สุด การตั้งปัญหาที่ข้าศึกแก้ได้ยาก หรือ แก้ไม่ได้เลย จะต้องเป็นปัญหาใหม่สำหรับข้าศึก คือ ปัญหาที่เกิดจากการคิดสร้างสรรค์ ในโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ ครูยุทธภิกษาเป็นผู้ตั้งปัญหาทางยุทธการให้นักเรียนแก้ แต่ปัญหาที่ครูตั้งมักเป็นปัญหาพื้นฐาน เพื่อฝึกให้นักเรียนเริ่มแก้ปัญหาเป็น ถ้านายทหารเรือ

ได้นำทักษะในการตั้งปัญหายุทธการอย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการทำสงครามทางเรือให้ข้าศึกแก้ได้ยากแล้ว ข้าศึกก็จะเป็นฝ่ายรับอยู่เสมอ ไม่สามารถทำการรุกได้

ประวัติการยุทธ์เป็นเรื่องของฝ่ายหนึ่งใช้การคิดสร้างสรรค์ตั้งปัญหายุทธการ และอีกฝ่ายหนึ่งใช้การคิดสร้างสรรค์แก้ปัญหายุทธการ ถ้าแก้ไม่ได้ก็แพ้ไป ตัวอย่างในปัจจุบันได้แก่ การนำสงครามกองโจรมาดัดแปลงใช้ในสงครามปฏิวัติจีนระหว่างคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลจีน และสงครามเวียดนาม ระหว่างเวียดนามกับฝรั่งเศส และระหว่างเวียดนามกับสหรัฐฯ และการนำสงครามก่อการร้ายมาดัดแปลงใช้ในการต่อสู้ระหว่างฝ่ายที่มีกำลังทางทหารน้อยกับฝ่ายที่มีกำลังทางทหารมาก เช่น ใน

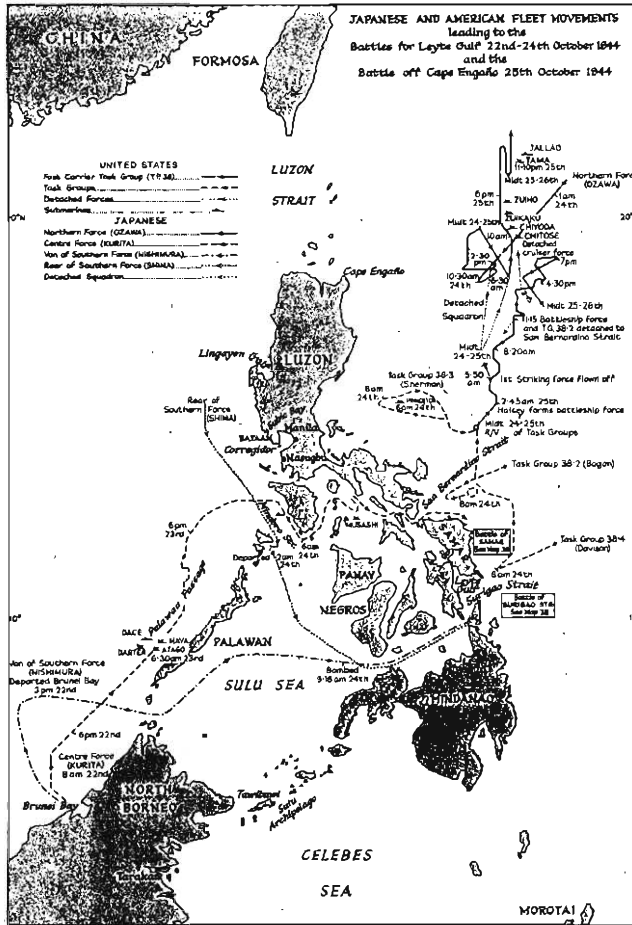

ตะวันออกกลาง ในประเทศศรีลังกา และใน
ไอร์แลนด์เหนือ เป็นต้น นอกจากนั้นการ
ประดิษฐ์อาวุธใหม่ก็เป็นการจัดปัญหาที่ฝ่าย
ตรงกันข้ามต้องแก้ เช่น การประดิษฐ์
ทุระเบิด การประดิษฐ์เรือดำน้ำในสมัยก่อน
การประดิษฐ์อาวุธนำวิถีระยะไกล และการ
ประดิษฐ์อาวุธนิวเคลียร์ในปัจจุบัน เป็นต้น

การทำสงครามมีพื้นฐานอยู่ที่การลวง
ในพจนานุกรมศัพท์ทหาร ให้ความหมาย
ของการลวงว่า เป็นมาตรการต่างๆ เพื่อให้
ข้าศึกเข้าใจผิด ด้วยการใช้เล่ห์เหลี่ยม การ
บิดเบือนหรือการปลอมหลักฐาน เพื่อชักนำ
ให้ข้าศึกปฏิบัติการตอบโต้ในทางที่ก่อให้เกิด
ผลเสียต่อฝ่ายข้าศึกเอง การลวงข้าศึกจึง
เป็นเรื่องที่นายทหารเรือสามารถใช้การคิด
สร้างสรรค์ตั้งปัญหายุทธการให้ข้าศึกต้อง
แก้ได้อย่างมากมาย ชุนวู ได้กล่าวไว้ใน
ตำราพิชัยสงครามบทที่ ๑ ว่า “อันกลยุทธ์ใน
การทำสงครามนั้นจะต้องลึกลับซับซ้อนเต็ม
ไปด้วยเล่ห์เพทุบาย ฉะนั้นถึงเราจะมีกำลัง
เข้มแข็งพอที่จะสู้ประยุทธ์ เราต้องแสดงว่า
เราไม่มีกำลังเข้มแข็งพอที่จะรับสู้ประยุทธ์
ข้าศึกได้ หรือถึงเรามีความประสงค์จะออก
รบกับข้าศึก แต่เราต้องแสดงว่าเราไม่ฮึก
จะรบกับข้าศึก เมื่อเรานำทหารเข้าตีจุด
กำลังข้าศึกที่อยู่ไกล เราก็แสร้งทำเป็นจะนำ
ทหารเข้าตีจุดกำลังของข้าศึกที่ตั้งอยู่ไกล
หรือไม่ก็เอาอำมิสเข้าล่อใจเพื่อให้หลงกล
เมื่อข้าศึกเกิดความระส่ำระสายเราจะรับ

เผด็จศึก เมื่อเห็นว่ากำลังของข้าศึกเข้มแข็ง
เราจะต้องเตรียมป้องกันอย่างเต็มที่เพื่อรับ
สถานการณ์ เมื่อเห็นว่าข้าศึกมีอำนาจ
เกรียงไกร เราจะหลบหลีกหาทางเลี่ยงการ
ปะทะกำลังกับข้าศึก เมื่อเห็นว่าข้าศึกกำลัง
อยู่ในอารมณ์โกรธมีความกระหายใคร่จะยก
ทัพเข้าบดขยี้เราจะช่วยุให้เกิดโทสะเพื่อให้
ขาดสติสัมปชัญญะ หรือไม่ก็แสดงความ
พินอบพิเทาเพื่อให้ข้าศึกเกิดความตระหนงตัว
เมื่อเห็นข้าศึกได้พักผ่อนเพื่อออกมาล้างก็จะ
ต้องหาทางก่อกวนเพื่อตัดกำลังให้
เหน็ดเหนื่อย เมื่อเห็นข้าศึกสามัคคี เมื่อได้
โอกาสก็จะบุกเข้าบดขยี้ข้าศึกในจุดที่ไม่ได้
เตรียมป้องกันหรือไม่ก็จู่โจมเข้าพิชิตโดยไม่
รู้ตัว นี่คือกลยุทธ์ที่เอาชนะข้าศึกซึ่งจะต้อง
พลิกแพลงไปตามเหตุการณ์และจะต้องนำ
ไปใช้ให้ทันที่ทั้งที่กับเหตุการณ์โดยไม่อาจจะ
บอกล่วงหน้าหรือกำหนดตายตัว”

ขอยกตัวอย่างการยุทธ์ทางเรือที่
JUTLAND อีกครั้งหนึ่ง เมื่อนายพลเรือ
JELLICOE ได้แปรกระบวนทัพเรืออังกฤษ
ขวางทางไม่ให้ทัพเรือเยอรมันกลับฐานทัพได้
นายพลเรือ SCHEER ตั้งใจจะนำทัพเรือ
เยอรมันเลี้ยวตีฝ่าแนวในเวลากลางคืนของ
วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๑๖ เผอิญ
นาวาเอก CHATFIELD ผู้บังคับการเรือธง
ของนายพลเรือ BEATTY ผู้บัญชาการ
กองเรือลาดตระเวนอังกฤษเกิดคิดผิด ได้ส่ง
สัญญาณคอมไฟลามเรืออังกฤษที่อยู่ใกล้เคียง

ยุทธนาวีที่อ่าว LEYTE ประเทศฟิลิปปินส์ ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้รับการจารึกว่าเป็นสุดยอดของการลวงทางทะเลครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ เพราะนายพลเรือ HALSEY แม่ทัพเรือผู้ยิ่งใหญ่ของนาวิกโยธินสหรัฐฯ ทั้ง ๆ ที่มีเครื่องบินเครื่องบินมือทางการข่าวที่ทันสมัยยังถูกฝ่ายญี่ปุ่นลวงล่อให้ล่าตัวไล่ตามล่า จนกลับตัวไม่ทัน เกือบเสียการกิจหลัก

“PLEASE GIVE ME CHALLENGE AND REPLY NOW IN FORCE AS THEY HAVE BEEN LOST” เขาก็ได้รับคำตอบ แต่ทัพเรือเยอรมันก็ติดกรับได้ เรือเยอรมันจึงใช้สัญญาณพวกลวงว่าเป็นเรืออังกฤษและฝ่าแนวทัพเรืออังกฤษไปได้โดยปลอดภัย ทัพเรือของนายพลเรือ SCHEER จึงกลับฐานทัพได้โดยสวัสดิภาพ การวางแผนและการปฏิบัติการทางเรือย่อมต้องมีการลงร่วมอยู่ด้วย เช่น ในการเตรียมการ และปฏิบัติการ

ยกพลขึ้นบกที่ทางเหนือของประเทศฝรั่งเศส และในการยุทธ์ทางเรือที่อ่าว LEYTE ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้น

การคิดสร้างสรรค์ในกองทัพเรือ

ประเทศจำเป็นต้องมีกองทัพเรือเพื่อป้องกันประเทศ กองทัพเรือจำเป็นต้องมีกำลังพลและอาวุธยุทธโปกรณ์ที่ร้ายแรงเพื่อต่อสู้ข้าศึก แต่เพื่อมิให้กองทัพกลายเป็นกองโจร กองทัพเรือจำเป็นต้องมีระเบียบ มี

วินัย และมีแบบแผน ซึ่งบางอย่างได้กลายเป็นชนบทรรมนิยมประเพณี การคิดสร้างสรรค์ก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกองทัพเรือที่จะเตรียมกำลังและทำสงครามให้ชนะข้าศึก หรืออย่างน้อยไม่แพ้ข้าศึก แต่การคิดสร้างสรรค์จะถูกทำลายก่อนที่จะสร้างสรรค์ การคิดสร้างสรรค์ทำลายความคิดเดิมและวิธีคิดอย่างเดิมแล้วบังคับให้ยอมรับความคิดใหม่ซึ่งไม่ค่อยคุ้นเคยแทนปัญหาจึงมีอยู่ว่าจะประนีประนอมระหว่างความจำเป็นที่ต้องมีระเบียบแบบแผน และความจำเป็นที่ต้องมีการคิดสร้างสรรค์อย่างไร

องค์กรโดยทั่วไปจะไม่ค่อยใช้การคิดสร้างสรรค์ของคนของตน แต่กลับจะบีบบังคับให้คนในองค์กรปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ซึ่งจะลดศักยภาพของคนขององค์กรให้อยู่ในระดับปานกลาง กองทัพก็เช่นเดียวกัน ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นว่ามีกองทัพน้อยรายที่แพ้เพราะข้าศึกมีกำลังเหนือกว่า โดยมากกองทัพจะเข้าสู่สนามรบในลักษณะที่เสื่อมแล้วด้วยการยึดมั่นในระเบียบแบบแผนและประเพณีมากเกินไป ข้าศึกเพียงเข้าเติมครั้งสุดท้ายเท่านั้น ดังเช่นกองทัพบกฝรั่งเศสถูกเยอรมันเข้าเติมตอนต้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ เท่านั้น

ขอยกตัวอย่างการยึดมั่นหลักนิยมจนเกินไป หลังจากได้ชัยชนะต่อทัพเรือ ARMADA ของสเปนแล้วกองทัพเรืออังกฤษก็เลือกหลักนิยมยุทธวิธี ระหว่างสำนัก

๒ สำนัก คือ สำนัก MELEE ซึ่งมีความเห็นว่าเมื่อปะทะข้าศึกให้เรือเข้าไปตะลุมบอนรบประชิดข้าศึกเลย ส่วนอีกสำนักคือ สำนัก FORMAL มีความเห็นว่าทุกเวลาการยุทธ์จะต้องอยู่ในความควบคุมอย่างเข้มงวด กล่าวคือ “แม่ทัพต้องนำกระบวนรบตามกันของตนไปจนกองทัพตรงกันกับของข้าศึกแล้วหันให้เรือลำต่อลำทำการรบกันและให้เรือทุกลำอยู่ตามสถานีในกระบวนตลอดเวลาที่รบกัน” ความคิดของสำนัก FORMAL ชนะในที่สุด แม่ทัพเรือต่างได้ออกข้อบังคับการรบ FIGHTING INSTRUCTIONS ซึ่งย้ำความคิดนี้ และต่อมาได้กลายเป็น NAVAL PERMANENT FIGHTING INSTRUCTIONS

ข้อบังคับการรบที่จำกัดความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์นี้ทำให้นายทหารเรืออังกฤษ กองทัพเรืออังกฤษ และประเทศอังกฤษได้รับความเสียหาย กล่าวคือ หลังการยุทธ์ทางเรือที่ตุลอง กรรมการศาลทหารเรือซึ่งมี นายพลเรือ JOHN BYNG ร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย ได้พิจารณาตัดสินปลดผู้บังคับการเรือ ๗ คน และ นายพลเรือ THOMAS MATTHEWS แม่ทัพเรือ เพราะไม่ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับการรบต่อมาไม่กี่ปี หลังการยุทธ์ที่ มินอร์คา นายพลเรือ BYNG แม่ทัพเรือ ถูกเรียกขึ้นศาลทหารศาลตัดสินลงโทษยิงเป้าที่ท้ายเรือ ในทางตรงกันข้าม หลังการยุทธ์ทางเรือที่

อ่าวเซซาพิค ในสงครามอิสรภาพของสหรัฐฯ นายพลเรือ THOMAS GRAVES แม่ทัพเรืออังกฤษ และ นายพลเรือ HOOD ผู้บัญชาการกองหลัง ไม่ถูกพิจารณาลงโทษที่ไม่สามารถเอาชนะกองทัพอังกฤษฝรั่งเศสภายใต้การบังคับบัญชาของ นายพลเรือ DE GRASS ที่ส่งมาช่วยสหรัฐฯ ทั้งๆ ที่ทัพเรืออังกฤษมีกำลังเหนือกว่า เพราะนายพลเรือทั้ง ๒ คน ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับการรบอย่างเคร่งครัด แต่เป็นผลให้ประเทศอังกฤษเสียอเมริกาเมืองขึ้นไป

ความขลังของสำนัก FORMAL ได้หมดไป เมื่อนาวาเอก NELSON ผู้มีพรสวรรค์ในการขีดคำสั่ง ได้ฝ่าฝืนข้อบังคับการรบนำเรือออกจากกระบวนเรียงตามกันโดยไม่ขออนุญาตเพื่อไปสกัดกัน

เรือของนายพลเรือ CORDOVA แม่ทัพเรือสเปนในการยุทธ์ทางเรือที่แหลมเซนต์วินเซนต์ เรืออังกฤษอื่นๆ ก็จำต้องออกจากกระบวนมาช่วยตลุมบอนกันจนชนะ นายพล CALDER เสนาธิการทัพเรืออังกฤษได้บอกนายพลเรือ JERVIS แม่ทัพเรืออังกฤษให้

ว่ากล่าว NELSON ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับการรบ นายพลเรือ JERVIS ได้ตอบว่า “ถ้าใครทำอย่าง NELSON และได้ผลอย่าง NELSON ข้าพเจ้าจะยอมยกโทษให้ทุกอย่าง” หลังการยุทธ์ครั้งนี้ NELSON ได้รับเลื่อนยศเป็นนายพลเรือ และได้รับตรา KNIGHT OF THE BATH

นายพลเนลสัน ผบ.กองเรืออังกฤษในยุคเรือใบ ผู้เลื่องชื่อในด้านการขีดคำสั่ง (แบบล้วงลูก) ของนายชอบที่จะใช้ความคิดริเริ่มของตนเอง สร้างสรรค์ในสิ่งแปลกใหม่และง่าย ทำให้กองเรืออังกฤษได้ชัยชนะครั้งสำคัญหลายครั้ง

มีเรื่องเล่าในประวัติศาสตร์ว่า ในการยุทธ์ทางบกที่ ZORNDORF พระมหากษัตริย์ FREDERICK มหาราชได้สั่งให้ FREDERICK WILHELM VON SEYDLITZ ผู้บัญชาการกองทหารม้าโจมตีที่ตั้งปืนใหญ่รัสเซีย VON SEYDLITZ ไม่ยอมปฏิบัติตามเพราะคิดว่ายุทธวิธีไม่เหมาะสม พระมหากษัตริย์ FREDERICK

ได้สั่งการถึง ๓ ครั้ง VON SEYDLITZ ก็ไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งทั้ง ๓ ครั้ง และเขาตอบว่า “หลังจากการยุทธ์แล้ว พระมหากษัตริย์จะทำอะไรกับหัวของข้าฯ ก็ได้ แต่ระหว่างการยุทธ์ขอให้ข้าฯ ได้ใช้หัวของข้าฯ” ในที่สุดก็ชนะการยุทธ์ด้วยความสามารถของ

SEYDLITZ ผู้บังคับการกองทหารม้าปรัสเซีย ประสบความสำเร็จในการโจมตีฐานปืนใหญ่ของรัสเซีย ด้วยความริเริ่มทางยุทธวิธีของตนเอง

VON SEYDLITZ

ซุนวูได้กล่าวในตำราพิชัยสงครามบทที่ ๑๐ ไว้ว่า “อันการทำสงครามนั้นถ้าแม่ทัพได้พิจารณาตามหลักยุทธศาสตร์ด้วยความรอบคอบว่า จะได้ชัยชนะอย่างแน่นอนแล้ว ถึงแม้ว่าประมุขจะได้ยับยั้งว่าอย่ารบ แม่ทัพ ก็จะต้องตัดสินใจอย่างเด็ดขาดที่จะต้องรบ ถ้าแม่ทัพได้พิจารณาตามหลักยุทธศาสตร์ด้วยความรอบคอบแล้วว่า จะไม่มีทางได้ชัยชนะอย่างแน่นอนแล้ว ถึงแม้ว่าประมุขจะมีบัญชาให้รบ ซุนพลผู้เป็นแม่ทัพก็ไม่ควรนำทหารออกรบ”

ในส่วนที่เกี่ยวกับการตกลงใจของ LORD TORRINGTON แม่ทัพเรืออังกฤษ ที่กล่าวแล้วตอนต้น ซุนวู ก็ได้กล่าวในตำราพิชัยสงครามบทที่ ๑๐ ว่า “ถ้าซุนพลผู้เป็นแม่ทัพมิได้ยกทัพมุ่งหวังเพื่อสร้างเกียรติคุณแก่ตนเองเป็นประการสำคัญ ถึงคราวเห็นว่สมควรจะถอยก็จะถอยโดยไม่เกรงอาญาโทษ โดยมีแต่เจตนาารมณอันแน่วแน่ที่จะพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ซุนพลผู้นั้นย่อมถือได้ว่าเป็นมิ่งขวัญของประเทศชาติ”

ในเวลาสงครามแม่ทัพนายกองจะต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ถ้าเขาจะเอาชนะเข้าศึกได้ ก็จะต้องขัดคำสั่ง แม่ทัพนายกองที่มีการริเริ่มและการคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวจะต้องมีความเชื่อมั่นว่าเขาจะได้รับความสำเร็จกับจะต้องมีความกล้าที่จะรับผิดชอบเมื่อเกิดความเสียหาย บรรยากาศที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ในกองทัพเรือจะมีขึ้นได้ก็อยู่ที่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงมีความเข้าใจ ผลที่กองทัพเรือจะได้รับมีมากมาย นายทหารเรือชั้นผู้น้อยจะมีความกล้าที่จะใช้การริเริ่มและการคิดสร้างสรรค์เพื่อให้งานสำเร็จและเพื่อเอาชนะเข้าศึก โดยไม่ต้องกลัวความล้มเหลว

ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงในกองทัพส่วนมากมักจะยึดมั่นอยู่ในชนบธรรมเนียมประเพณี การที่นายทหารผู้ใหญ่ยังยึดมั่นอยู่ในวิธีปฏิบัติแบบเดิม และในชนบธรรมเนียมประเพณีนั้นเพราะว่าการปฏิบัติดังกล่าวเป็นผลจากการแก้ปัญหาในสมัยก่อน ซึ่งได้

รับผลสำเร็จ และยังให้ผลสำเร็จอยู่จนถึงปัจจุบัน จึงคาดหมายว่าคงจะให้ผลสำเร็จในอนาคต วิธีการใหม่เป็นสิ่งซึ่งยังไม่ได้ทดลองในสงคราม การที่ว่าวิธีการใหม่ดีกว่านั้นเป็นเพียงในทางทฤษฎีเท่านั้น จึงเป็นที่เข้าใจได้ง่ายว่าทำไมผู้ที่รับผิดชอบในผลสำเร็จของกองทัพเรือจึงไม่สู้เต็มใจที่จะเปลี่ยนโดยทิ้งวิธีการเดิมที่ให้ผลสำเร็จมาแล้ว และหากการเปลี่ยนแปลงนั้นผิด ความเสียหายสำหรับกองทัพเรืออาจจะร้ายแรงมาก และอาจแก้ไขได้ยากและใช้เวลานาน

กองทัพเรือสามารถคิดสร้างสรรค์ได้ ๔ แบบ คือ การคิดประดิษฐ์ การดัดแปลง การย้าย และการรวบรวม การคิดประดิษฐ์ คือ การคิดของใหม่ซึ่งไม่เคยมีใช้ที่ไหนเลย เช่น การคิดประดิษฐ์เรือดำน้ำใช้ในกองทัพเรือ การดัดแปลง คือ การสร้างสรรค์บนพื้นฐานของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น การใช้เรือดำน้ำในการทำลายเรือรบ การใช้เรือดำน้ำในการทำลายเรือสินค้า และ การใช้เรือดำน้ำในการวางทุ่นระเบิด เป็นต้น การย้าย คือ การนำความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องอื่นมาใช้ในเรื่องอื่น เช่น การนำความคิดสร้างสรรค์ของเหล่าทัพอื่นมาใช้ในเหล่าทัพตน ตัวอย่าง นายพล ROMMEL นำความคิดในการยุทธทางเรือมาใช้ในการยุทธในทะเลทราย หรือ การนำความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้ในองค์กรธุรกิจมาใช้ในองค์กรทหาร ตัวอย่าง การใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น การรวบรวม คือ

การนำเอาความคิดสร้างสรรค์ที่กระจัดกระจายในที่ต่างๆ มารวมเป็นความคิดสร้างสรรค์อีกความคิดหนึ่ง ตัวอย่าง เรือดำน้ำนิวเคลียร์ เป็นการรวมของเรือดำน้ำกับเครื่องขับเคลื่อนพลังนิวเคลียร์ กับอาวุธนำวิถีกับอาวุธนิวเคลียร์ หรือการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกเป็นการรวมการยุทธทางเรือกับการยุทธทางบก การรวมเรือและเครื่องบินหน้าที่ต่างๆ เป็นกองเรือยกพลขึ้นบกซึ่งทำให้เกิดการทำสงครามอีกแบบหนึ่งที่สร้างสรรค์ในสงครามโลกครั้งที่ ๒

มาถึงตอนนี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงนวัตกรรมในกองทัพเรือ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ในกองทัพ คำภาษาไทย นวัตกรรมนี้แปลจากคำภาษาอังกฤษ INNOVATION ซึ่งเมื่อดูใน WEBSTER'S NINTH NEW COLLEGIATE DICTIONARY ได้ความหมายว่า THE INTRODUCTION OF SOMETHING NEW นวัตกรรมมีกระบวนการ ๗ ขั้นตอนดังนี้คือ

๑. รับรู้ความต้องการหรือปัญหา
๒. รวบรวมข้อมูลและจัดประเภทของปัญหา
๓. หาข้อมูลใหม่เพิ่มเติมและวิเคราะห์ปัญหา
๔. เสนอความคิดต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา
๕. ประเมินและเลือกคำตอบของปัญหาเพื่อนำไปปฏิบัติ

๖. ปฏิบัติคำตอบ

๗. วิเคราะห์ว่าคำตอบนั้นเป็นที่พอใจ กระบวนการขั้นที่ ๔ ใช้การคิดสร้างสรรค์เป็นสำคัญ

ความยากลำบากในการนำสิ่งใหม่มาใช้ในกองทัพเรือ นั้น อยู่ที่ว่ากองทัพเรือเป็นระบบราชการ นวัตกรรมในกองทัพเรือก็คือ นวัตกรรมในระบบราชการ นักวิชาการ MAX WEBER ได้กล่าวไว้ว่า เนื้อแท้ของระบบราชการคือ การปฏิบัติที่เป็นแบบประจำ ซ้ำ และเป็นระเบียบ ธรรมชาติของระบบราชการไม่ควรที่จะมีนวัตกรรม ระบบราชการใหญ่สร้างขึ้นมาไม่ใช่ให้ยากที่จะเปลี่ยนแปลงเท่านั้นแต่ไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงเลย นักวิชาการที่มีชื่อเสียงอีก

MACHIAVELLI นักวิชาการทางทหารที่มีชื่อเสียง ผู้หนึ่งที่สนับสนุนวิธีการแก้ปัญหา ด้วยการใช้ความริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่แทนการใช้ระเบียบแบบแผนเก่าๆ

คนหนึ่งคือ MACHIAVELLI ได้กล่าวว่า “ไม่มีอะไรที่ยากที่สุดที่จะปฏิบัติ หรือที่ไม่ง่ายจนที่จะได้รับผลสำเร็จ หรือมีอันตรายมากที่สุดที่จะจัดการ เท่ากับการนำระเบียบแบบแผนใหม่มาใช้ เพราะผู้ปฏิรูปจะมีศัตรูในพวกที่ได้ประโยชน์จากระบบแบบแผนเก่าและความยอมรับอย่างเสียไม่ได้จากผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากระบบแบบแผนใหม่เพราะความเคลือบแคลงของมนุษยชาติ ผู้ซึ่งไม่เชื่ออย่างจริงจังในสิ่งใหม่ใดๆ จนกว่าจะได้ประสบด้วยตนเอง”

ผู้เขียนมีความเห็นจากประสบการณ์ของผู้เขียนว่า สิ่งใดๆ หรือ นวัตกรรมที่จะเกิดขึ้นได้อยู่ที่ผู้มีอำนาจที่จะทำให้เกิด ดังนั้นผู้นำของกองทัพเรือจะต้องมีอำนาจหรือมีความใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจ ความหมายของอำนาจคือ ความสามารถ ที่จะให้ผู้อื่นยอมรับการตกลงใจของตนที่จะควบคุมพฤติกรรมของคนอื่น หรือพูดอย่างง่าย ๆ คือ ได้ตามที่ตนต้องการ กองทัพเรือได้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาเสนอแนะการแก้ปัญหาต่างๆ ของกองทัพเรือ ให้แก่ผู้นำกองทัพเรือที่มักเรียกกันว่า THINK TANK คณะกรรมการเพียงแต่เสนอความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งถ้ามีหลายคณะกรรมการก็มีหลายความคิดสร้างสรรค์ เพราะคำตอบสร้างสรรค์ที่ถูกต้องมีได้หลายคำตอบ ซึ่งเป็นสิ่งดีเพราะยังมีความคิดสร้างสรรค์มากก็ยังสามารถเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้

ง่าย แต่ความคิดสร้างสรรค์ของกองทัพเรือ จะมีส่วนให้เกิดนวัตกรรมที่จะพัฒนา กองทัพเรือให้สามารถเตรียมกำลังและ ป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็อยู่ที่ กำลังอำนาจของผู้นำในกองทัพเรือ

บทส่งท้าย

นายพลเรือ SPRUANCE แม่ทัพเรือ สหรัฐฐา ที่ชนะญี่ปุ่นในการยุทธทางเรือที่ มิดเวย์ ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ และก่อน เกษียณอายุราชการเป็นผู้บัญชาการ วิทยาลัยสงครามทางเรือสหรัฐฐาได้กล่าวไว้ว่า

“เราอาจจัดนายทหารเรือได้เป็น ๓ ประเภทคือ

๑. นายทหารที่ขาดจินตนาการและ การคิดเชิงเหตุผล นายทหารประเภทนี้อาจ

นายพลเรือ SPRUANCE ผู้นำกองเรือสหรัฐฐา ได้ชัยชนะกองเรือญี่ปุ่นในยุทธนาวีที่เกาะมิดเวย์

เหมาะที่จะอยู่บนสะพานเดินเรือ แต่เขาจะ ไม่สามารถแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนซึ่งคำ ตอบไม่ชัดเจนอย่างเป็นที่น่าพอใจ นายทหารประเภทนี้เรียกว่า “ประเภท ยุทธวิธี”

๒. นายทหารที่ขยันขันแข็งสามารถ นำเอาความคิดซึ่งผู้มีความคิดสร้างสรรค์อื่น ได้คิดขึ้นมาใช้ แต่ตัวเองนั้นไม่มีความคิด สร้างสรรค์

๓. นายทหารที่มีความคิดสร้างสรรค์ นายทหารประเภทนี้เรียกว่า “ประเภทยุทธศาสตร์”

กองทัพเรือควรสนับสนุนและใช้ ประโยชน์นายทหารเรือที่มีความคิด สร้างสรรค์ และเชื่อว่าถ้าเราสามารถกระตุ้น นายทหารเรือให้มีความคิดสร้างสรรค์เพียง คนเดียวในแต่ละชั้น แต่ละปีก็นับได้ว่า วิทยาลัยสงครามทางเรือสำเร็จผลแล้ว”

คุณสมบัติที่สำคัญของนายทหารเรือ คือ มีการคิดสร้างสรรค์

การคิดสร้างสรรค์มีหลักการสรุปได้ดังนี้ คือ

๑. คิดความคิดใหม่ ความคิดที่ถูก ต้องมีหลายความคิด

๒. มองความคิดเก่าด้วยมุมมองใหม่

๓. เชื่อมโยงสัมพันธ์และผสมความ คิดเก่าเข้าด้วยกันเป็นความคิดใหม่

๔. ใช้กลุ่มเพื่อเสริมไม่ใช่เพื่อแทน การคิดสร้างสรรค์ของคุณ

ผู้เขียนขอจบบทความนี้ด้วยคำกล่าว ของซุนวู ที่กล่าวในตอนเริ่มต้นของตำรา

พิชัยสงครามว่า “การสงครามเป็นกิจการที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของรัฐ เป็นพื้นฐานของการมีชีวิตและการตาย เป็นหนทางสู่ความอยู่รอดหรือ

ความดับสูญ มันจะต้องได้รับการใคร่ครวญและการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน” ❖

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

จอมพลเรือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

พลเรือโท พระยาราชวังสัน (ศรี กมลนาวัน)